

ZAKONI LJUDSTVU V PRID VSI V NEVARNOSTI

Bliskovit razvoj evropske vojne in nove zgodovine

IZ TRADICIJ FRANCOŠKE IN ANGLEŠKE DEMOKRACIJE POD NACIJSKI FAŠIZEM. — ZATON SVOBODŠČIN POSAMEZNEGA CLOVEKA IN MALIH DEŽEL

Hitlerjev "blitzkrieg" je evropski zemljevid že jako prerisal. Osvajal si je osem držav in dve avtonomni mesti ter znatno del Francije.

Povečanje Nemčije
Z okupiranjem Češke, Avstrije, Belgije, Nizozemske, Norveške in Danske, Poljske in Luksemburške, s podvrženjem Slovaške pod svojo kontrolo in z osvajanjem Memela in Danziga je pridobila Nemčija okrog 360.000 kv. milj površine in približno sedemdeset milijonov prebivalcev. Pod njeno vlado je sedaj dvakrat več zemlje kot jo je imela ob pričetku osvajanja leta 1938 in po številu prebivalstva se bliža Sovjetski Uniji.

Druge spremembe
K prerisavanju zemljevida fašistične dobe pomaga tudi Italija, ki si je v Evropi že osvojila Albanijo in Etiopijo v Afriki. Pridobila je s tem 360.000 kv. milj površine in okrog 9 milijonov prebivalcev. Toda njene ambicije so bile s tem komaj pricete. Italija zahteva na račun Francije, Anglije, in bal-kanskih ter afriških dežel veliko več. Vojno na Hitlerjevi strani jima je napovedala minuli ponedeljek.

Rusija je dobila kos bivše poljske republike, si podvržla pod svoj vojaški vpliv tri baltske dežele in si vzela kos Finske v vojni, ki jo je imela z njo nad sto dni.

Nobene varnosti več
Švedska je še samostojna, toda hoče nočes je zajeta v nemški oklep. Njeno gospodarstvo bo postalo del nemškega ekonomskega sistema. Njena demokracija bo morala popustiti in njen politični sistem se usoglasiti z nemškim. Madžarska je že došlo pod nacijskim vplivom. Rumunija je bolj in bolj pritegovana gospodarsko in politično v nemški "protektorat". Jugoslavija mora zalagati Nemčijo z blagom. Bolgarija, Grčija in Turčija so žoga v rokah veselil.

Hitlerjev sen, da postane Nemčiji podložna vsa Evropa in superiorna nemška rasa gospoduje nad, se uresničuje. Dvema imperijema se pod njegovo silo šibe tla pod nogami.

CLEVELANDSKIM SODRUGOM

Kakor vam je že znano, se prične 4. julija XII. redni zbor klubov JSZ in Prosvetne matice. Za zunanje delegate potrebujemo stanovanja. Kdor koli ima kaj pripravnega na razpolago, naj prijavi to spodaj podpisane, ali pa pokliče po telefonu: KEnmore 2184 W. Potrebno je, da sporočite število sob v kratkem času, da bo odbor vedel pri čem stoji.

MILAN MEDVESEK,
16202 Arcade Ave.
Cleveland, Ohio.

TRAGEDIJA BELGIJCEV

V drugič v manj kot v 25. letih je Belgija zasedena, njena polja opustošena, mnoga njena mesta porušena, in njeno prebivalstvo na begu. Na tej sliki je en prizor iz mizerije belgijskih beguncev, ki so se zatekli v Francijo.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Italija je izvažala staro železo za svoje in nemške livarne iz Zed. držav v ogromnih količinah. Uporablja ga v svojih in Hitlerjevih municijskih tovarnah. Slično smo pomagali oboroževati Japonsko.

Religijski administrator Arthur Mudd v New Jerseyju je svojim uradnikom sporočil, da naj doženejo, koliko samskih fantov vojaške starosti prejema relief. Njegova odredba je, da se ga odreče v bodoče vsem, ki so zdravi, in se jim priporoči, da naj vstopijo v armado. Liberalni elementi so nad njegovim tiranskim ukazom jako ogorčeni.

Norveška vlada je dne 9. junija sporočila, da se njena armada proti nemški sili ne more več vojskovati, ker ji manjka municije in aeroplanov. Člani vlade in kralj Haakon so se preselili v Anglijo, od kjer bodo pomagali zaveznikom kolikor jim bo sploh mogoče.

Norvežani so se podali po dveh mesecih nemške invazije. **Odbor unije ILCW** je v svojem poročilu konvenciji označil delavsko nestrankarsko ligo CIO za komunistično prehodno sredstvo. Predlagal je, da ILCW v taki ligi ne sodeluje.

V Pennsylvaniji je na relifu kakih pol milijona brezposel-

nih delavcev. Oblast v Harrisburgu ki je za "varčevanje", kadar se gre za podpore nezaposlenim, je sklenila, da jo odzvrže vsem zdravim samskim delavcem. Pojásnuje, da je sedaj mnogo priložnosti dobiti zaposlitev v privatni industriji. Tudi ona, kakor v New Jerseyju, je mnenja, da če mladi ljudje ne dobe zaslužka drugje, imajo priliko dobiti preskrbo z vstopom v armado ali mornarico.

Angleška vlada je poslala na Balkan enega svojih najspodobnejših propagandistov. Piše se Ronald Storrs. Svoje delo vrši pod vodstvom ministrstva za informacije, kateremu načeljuje Alfred Duff Cooper. Anglija je pač spoznala, kako veliko je Hitler dosegel s propagando, katera mu je bila prej in mu je sedaj v vojni v ogromno pomoč.

Kaj bo z Mehiko? General Manuel Avila Camacho, ki je predsedniški kandidat vladajoče mehiške revolucionarne stranke, propagira v svojih govorih oborožen odbor demokratske Mehike in Zed. držav proti kakršnemu koli komunističnemu in fašističnemu prizadevanju za njuno utrditev na tem kontinentu.

V Pennsylvaniji je na relifu kakih pol milijona brezposel-

Velika ILGW se vrnila v AFL

Unija International Ladies' Garment Workers, katere glavni voditelj je njen predsednik David Dubinsky, je na svoji konvenciji 5. junija, sklenila, da se vrne v American Federation of Labor, od katere je odstopila v času formiranja CIO. Dubinsky pa se je z J. L. Lewissom kmalu sprl zaradi vprašanja pogojev za obnovitev solidarnosti unijskih vrst. O tem je poročal takrat konvenciji svoje unije, ki je nato sklenila odstopiti od CIO in delovati samostojno do časa, ko se med CIO in AFL pojavi volja za združenje. Sedanja konvencija je uvidela, da združenja najbrže še ne bo, zato je sklenila, da je za ILGW najboljša, če se vrne v AFL, kar je storila.

S posebno resolucijo je konvencija apelirala na vodstvo AFL, da naj se izdatneje loti trebljenja raketirjev iz unij.

Papeževa "svoboda"

Papežev dnevnik Osservatore Romano je objavil uradna poročila o vojni iz vladnih virov Nemčije, Francije in Anglije. Italijanski vladi to ni bilo všeč, kajti listi, ki smejo svobodno krožiti po Italiji, morajo zastopati izrazito fašistično propagando, ne pa pisati popravici. Proti vatikanskemu dnevniku so črnosrajčniki začeli demonstrirati, "poslanci" pa so zahtevali, da se ga v Italiji prepove. Papež se je udal. Osservatore Romano je sedaj urejevan v duhu želj dučejeve vlade in jo podpira v vojni.

Bogata tirjatev

Philadelphijski bogataš Moses L. Annenberg je plačeval od svojih dohodkov premočno dohodninskega davka. Zvezna oblast ga je vzela na piko, uvedla preiskavo in posledica je, da ji je Annenberg pripravljen plačati nad devet milijonov dolarjev zaostalega dohodninskega davka in globe.

"Mare nostrum"

Mussolini imenuje Sredozemlje za "mare nostrum" (naše morje). Marsikdo je že utonil v svojem morju. Tudi dučeju se latko to primeri.

Ameriška milica

Milica držav ameriške Unije šteje sedaj 240.000 mož. Rooseveltov načrt določa, da se jo vežba zaenotno z mostovno regularno armado.

Priporočite Proletarca svojim prijateljem!

Podžiganje akcij za uničenje unij in ljudskih pravic

PECAT NELOJALNOSTI NA ŠTAVKE. — CENZURA DOBIVA PRIJATELJE V KONGRESU. DRHAL POD ZNAMKO PATRIOTIZMA SPET V MODI. — KLIC UNIJAM V SOLIDARNOST

V prejšnji številki na tem mestu smo opisali kampanjo proti tujcem. Oni niso edini, ki jih imajo nasprotniki ljudskih koristi na piki. Kajti prav tako oster boj vodijo proti unijam.

Za zrušenje socialnih zakonov

Vojno situacijo izrabljajo posebno proti unijam. Večina kongresa je pod pretvezo, da se gre za narodno obrambo, domalega že pridobljena za spremenev Wagnerjeve postavbe, zakona o delavniku in medziter drugih, ki so bili sprejeti pod pritiskom krize v ščitenje delovnega ljudstva.

Roosevelt za zboljšanja

Predsednik Roosevelt je izjavil, da je on proti uničenju socialnih zakonov. Dejal je, da mora program, ki ga je zasnoval, ostati in se izpopolnjevati, je pa za drastične akcije proti "peti koloni" in za reguliranje onih industrij in delavcev v njih, ki služijo ali bodo služile narodni obrambi, to je, oboroževanju.

Nevarnost za unije

V par takih obratih, na primer v ladjedelnih, so se nedavno dogodile stavke. Mnogi propagandisti so skušali iz tega napraviti vtis da so jih vprizorili komunistični interesi, ki so poleg nacije oglašani za najjačji steber pete kolone. In res so se voditelji dotičnih unij trudili dopovedati, da je stavka v ladjedelnih nastala proti njihovi volji. Delavci sami so kaj kmalu uvideli, da je napačno stavkati na svojo pest in s tem igrati v roke onim kongresnikom, ki čakajo baš takih priložnosti. Predložili so že mnogo osnutkov za reguliranje unij v obratih, v katerih izdelujejo ali bodo izdelovali naročila za armado, mornarico in zračno floto. Sicer je treba priznati, da je v njih res treba posebne pozornje, kajti špijoni in sabotažniki so v takih industrijah najnevarnejši. Krivično pa bi bilo

vreči na unije očitek nezvestobe republiko edino zato, ker bi se trudile izboljšati delovne in življenske razmere svojih članov.

Sloga potrebna

Olje na ogenj nasprotnikom unij je borba med AFL in CIO. Nešteto stavk in sporov je že nastalo ne vsled boja z delodajalci, nego vsled bratomorne borbe med delavci samimi. Roosevelt in delavska tajnica Perkinsova sta vsled te nove situacije spet začela pritiskati na voditelje obeh skupin, da se pobotajo, kajti industrija ima škodo od tega, enako delavci, ki si z borbo med sabo nič ne pridobe.

Ako in kadar se ti dve skupini unij združita v eno, bo to največji triumf delavstva v Zedinjenih državah, kar ga je še kdaj doseglo. Zahtev za solidarnost je čezdalje več tudi v unijah samih je pričakovati, da se pogajanja spet obnove, čeprav so mnogi mnenja, da dokler bo Lewis načelnik CIO, ne bo sloge, veliko pa je takih, ki menijo, da je sedanja eksekutiva AFL glavna ovira dosegi sporazuma.

Pisce na civilne svobodščine

Zaeno s kampanjo udari unijam se pripravljajo udarci na civilne svobodščine. Osnuitek za uvedbo cenzure je pripravljen in bo sličil onemu, ki je bil v veljavi v prejšnji vojni.

Histerija je ponekod priklopela že tako visoko, da se odraža v drhalskih izbruhih. Seveda za patriotizem. Vsaj masa misli tako.

Za predmet hujkanja se uporablja komunistično in nacijsko firmo, dalje Mussolinijeve fašiste v tej deželi, Zide, tujce in tujerodne državljane.

Zaradi borbe med unijami in razkopanosti socialističnih in drugih liberalnih elementov je obramba ljudskih pravic in s-

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Benito Mussolini v črnorokarstvu na debelo

Politika Mussolinijeve vlade je bila v tem listu nedavno takole označena:

"Italija se obnaša že od pričetka sedanje vojne kakor ropar, ki stoji ob strani in gleda tovariša tolovaja v akciji, in si misli: Če žrtvi ne bo mogel zaviti vratu, se meni, ker se ropa nisem udeležil, nič ne zgodi. Ako pa bo žrtev zbil na tla, priskočim še jaz zraven, da mu pomagam prazniti žepo."

Dne 10. junija je duče masi italijanskega naroda dramatično sporočil, da je čas za udar tu, kajti Anglija in Francija nista hoteli "ponujane miru". Pozdravil je po radiu velikega firerja tretjega rajha in označil za svoje zahteve razne kraje v Sredozemlju in v Afriki, ki so bili do sedaj francoska in angleška posest, med njimi Sueški prekop, francosko pristanišče Djibouti v Etiopiji, Malto, Tunis, Gibraltor, Korsiko, še več grških in turških otokov, Egipt in kar sploh bo še mogel vzeti.

Ze par tednov pred omenjenim datumom je Mussolinijeva propaganda histerično delovala, da je italijansko ljudstvo opijanila z navdušenjem za krvavi spoprijem z zavezniki v imenu, da se Italijo "osvobodi iz zapore v njenem lastnem morju".

Kakor v prejšnji, tako je šla Italija tudi v to vojno iz golih roparskih nagibov. Takrat si je obetala več na stroike Avstro-Ogrske in Turčije, zato se je odločila napasti centralne sile, čeprav je bila njihova zaveznica.

Sedaj si obeta še veliko bolj bogatega plena s telesa angleškega in francoskega imperija, o katerima je prepričana, da so njuni dnevi šteti. Kajti le v tem uverjenju si je upal v vojno proti njima.

Politika Italije v sedanji tragediji je zaveznikom nov nauk, da so proti agresorjem igrali tako popustljivo, da so sebe spravili v pogubo. Ko je Mussolini pričel s svojo "kazensko ekspedicijo" v Etiopijo, bi zavezniki, ki so njegov rop obsodili, storili korak sebi v korist, če bi se lotili proti njemu kaj bolj izdatnega kakor pa le proglasili ekonomske sankcije proti Italiji. Močni izgledi so bili, da če bi bili zavezniki odločni, bi Mussolinija ne bilo več, najbrže tudi Hitlerja ne in ligi narodov ne bi bilo treba umreti.

Vstop Italije v vojno bo imel svoje posledice tudi v Zedinjenih državah. Povečal je predvsem nevarnost, da se tudi ta dežela zaplete vanjo. Z oboroževanjem bo še bolj hitela.

Mussolinijeve roparske ambicije so življensko nevarne tudi Turčiji, ki je v zaveznitstvu s Francijo in Anglijo in avtomatično z njima. Gotovo tudi Rusiji ne more biti vseeno, kdo bo gospodar nad vhodom v Črno morje, v Sredozemlju in v Mali Aziji. Kakor zavezniki, tako se lahko tudi v Moskvi uče, da je bilo njihovo popuščanje fašistični Nemčiji in Italiji vsemu svetu v škodo. Vprašanje je li, če se bodo.

V TEJ ŠTEVILKI...

Posledice vojne histerije v tej deželi čutijo vselej najprvo tujerodci. Nato unije, radikalci vseh vrst, njihovo časopisje in organizacije. Članek o tem na prvi strani.

Kakšno je stanje soc. stranke? Odgovarja na to članek na 4. strani.

Predlog za reorganiziranje JSZ je v tej številki. Dalje je v nji nekrolog o pokojnem Perušku, ki ga je napisal F. Z.

Članek o novem Mussolinijevem roparskem vpadu je na 1. strani.

Analiziranje komunistične konvencije in Browderjeve akrobatike je na 4. strani.

Molkova sugestija v Prosveti za pomožno akcijo v starem kraju je komentirana na 4. strani.

Tu navedeni in drugi članki v tej izdaji so vredni, da jih čitate. Ko boste z branjem končali, ponudite list prijatelju ali znancu s priporočilom, da ga naj čita tudi on. Za pridobivanje novih naročnikov je to zelo dober način.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

PRIZOR, KI JIH JE NA TISOCE NA VSEH BOJIŠČIH

Porušena mesta. In med razvalinami ter po ulicah mrličih. Mnogi so bili ubiti na mah. Drugi so umrli polagoma v mukah, hodili po poljih, na vaseh in kjerkoli žanje vojna svoje klasje. Goraje je slika iz Belgije, ki je bila že v drugič v enem četrtstoletju pokropljena s krvjo.

PREDLOG ZA REORGANIZIRANJE JSZ

Prav nikomur ni skrito, da potrebuje naš pokret reorganizacijo. In to ne šele sedaj nego že pred leti. Vprašanje je le, kakšna naj bo.

Bilo bi tratenje prostora in časa ponavljati dejstva zvana in znova. Tako so in nikakršno argumentiranje jih ne spremeni.

Gre se radi bodočnosti JSZ. Tu in tam govorimo o tem na kakšni seji, na ostale dneve pa je stvar pozabljena. Pri tem ne sme ostati, ako hočemo uspevati namesto živovariti. Delo, ki so ga vložili naši sodrugi v slovensko delavsko javnost skozi prešlih 40 let, je ogromno. Čemu naj bi sedaj, v tem kritičnem času postopali tako, da bi vse izgubili!

Nekaj moramo storiti, da bo omogočeno uspešno delati o nim, ki so pripravljene nadaljevati. Toda za to nalogo je potrebno razumeti stvari kakršne so, ne pa sanjati o takih, kakršnih ni.

Velike spremembe v sovjetski armadi

Vojna s Finsko, Hitlerjev "blitzkrieg" in politični opziri so privedli sovjetsko armado v nove spremembe. Sedanja čistka ne sega po življenjih generalov, admiralov in komisarjev, kakor prejšnja, vendar pa se svetovni javnosti čudno zdi, čemu je bil odstavljen kot vojni komisar priljubljeni maršal Klement Vorosilov.

bleme vse dežele, ali vrh tega še drugih dežel, ampak DELA-TI za socialistična načela med našim ljudstvom. Osnutek, ki ga v sledečem predlagam, vključuje določbe, po katerih se bomo mogli ravnati bolj elastično. Članarina bo znižana. To nam aktivni sodrugi v naselbinah že dolgo priporočajo.

JSZ bi po načrtu ne bila organsko pridružena nikamor. Soc. stranki bi gmotno prispevala le toliko kolikor bi dobili v ta namen prostovoljnih prispevkov. Načrt je konstruktiven in izvedljiv. Prišel je pozno, toda ne po moji krivdi. Ne usiljujem ga nikomur, ki ni zanj, toda pravico imam pričakovati, da oni, ki z njim ne soglašajo, predložijo kaj boljšega. Kajti vsi vemo, pa če priznamo ali ne, da tako, kakor je sedaj, ne moremo dalje.

Načrt se glasi: I. Program J. S. Z. Jugoslovanska socialistična zveza deluje v sledeče namerne:

- 1.) Organizirati naše ljudstvo politično in industrialno za sodelovanje z drugimi sorodnimi organizacijami v prid izboljšanja življenjskih razmer onih, ki ustvarjajo bogastva. To vključuje: a) zadostno preskrbo njihovih otrok, b) preskrbo v slučajnih neugodnostih za delo, v boleznih, v nezgodah in na starost.

Tako bodo morali tudi ruski vojak smatrati oficirje za nekaj več kakor sebe in se ravnati v razmerju z njimi kakor vojaki v drugih deželah.

III. Lokalne organizacije

- 1.) JSZ ima za izvrševanje svojih aktivnosti lokalne postojanke, ki so označevane po številkah. Klubi smejo imeti poleg teh še posebne označbe. (Na primer: klub Naprej, Delavski klub, Izobraževalni klub, klub slovenskih naprednih delavcev itd.) Vsako tako ime mora končnoveljavno odobriti eksekutiva.

IV. Članarina

- 1.) Vsak zaposlen član plačuje Zvezi mesečno 25c članarine, ki se deli: 15c za njene splošne potrebe, in 10c v konvenčni sklad.

V. Odseki klubov (Mladinski krožki)

- 1.) Klubi JSZ vzdržujejo razne odseke prosvetnega značaja, kot pevske in dramske zbornice, in mladinske. Slednji se lahko dele v dva odseka:

VI. Odbor JSZ

- 1.) Izvršni odbor JSZ ima pet članov in njen nadzorni odbor tri. Dolžnost vseh teh osebnih (in glavnega tajnika) je obdržavati najmanj eno redno sejo na mesec.

Glasila bratskih organizacij

Takih bratskih organizacij, ki imajo svoja glasila, je 169, med njimi pet slovenskih, oziroma šest, ako se k njim prišteje tudi Slovensko žensko zvezo.

William Tesch — bil je eden izmed nas

Milwaukee. — Dne 19. maja je umrl tu William H. Tesch. Star je bil šele 59 let. Od leta 1932 do 1936 je bil alderman pete warda, v kateri so Slovenci skoroda najjačja narodnostna skupina. Izvoljen je bil kot socialist, bil je aktiven v vseh socialističnih aktivnostih in tu...

WILLIAM TESCH

di umrl kot član svoje stranke. Še mlad se je izučil za tiskarja. Potem je postal pismonoša in se z raznašanjem pismen in listov seznanil z našimi ljudmi. Njegov pogreb se je vršil iz Ermenčevega zavoda. Mnogo ljudi ga je poznalo. Mnogi Slovenci so ga smatrali za svojega človeka in res je bil ne le eden izmed nas, nego tudi iskreno deloval kot socialist.

Opozicija na Hrvaškem se ne more uveljaviti

Od kar je Hrvaška postala avtonomna banovina in dobila svojo vlado in sabor, je ostala v nji v političnem zastopstvu hrvaška seljačka stranka (pod vodstvom dr. Vladko Mačka) prav tako močna, kakor poprej. Pri letošnjih volitvah v občinska zastopstva je zmagovala v nad 80 odstotkov občin. Nasprotniki ji sicer očitajo, da se je posluževala beigradskih volilnih metod, katere je prej napadala, a v zvezi s tem se zdi, da je hrvaški narod v veliki večini na njeni strani, dasi volitve ki jih je vodila, res niso bile idealne.

Delavsko gibanje na Hrvaškem je vsled teh okolščin zelo prizadeto, posebno še, ker imajo komunisti na razpolago zadostna gmotna sredstva in njihova taktika pa mora biti usmerjena, kakor drugod, po navodilih od zunaj, neglede na škodo, ki jo s tem povzročajo domačemu delavstvu.

Angleške izgube v zroku

Od kar traja vojna, je Anglija izgubila že okrog 1,500 moških v letalski službi. Mnogo izmed teh je bilo ubitih v bojih, precej jih je podleglo ranam pozneje, par sto jih pogrešajo, pa tudi pri vezbanju je bilo izgubljenih par sto življenj.

Tole mi ne gre v glavo?

Južnoameriška nevarnost

Morda se v evropsko vojno ne bomo zapletli, dasi je ameriška javnost vsled nje bolj vzrujena kakor leta 1916. Mogoče Hitler zmaga prej nego bi "počasna" demokracija z zapadnega kontinenta mogla Angliji in Franciji priti na pomoč, tudi če se bi odločila pomagati več kot samo z blagom za gotov denar.

Je pa gotovo, da bo Hitlerjeva zmaga silovito vplivala na Južno Ameriko. Pa tudi na Severno. Zed. države s svojim ekonomskim sistemom kontrolirajo gospodarsko in politično ves južni in severni kontinent. Hočeš nočeš, tradicija pravi, da ga bomo branili pred napadalci. Besedo ji je dal predsednik Monroe. In tako je nastala še ena. Obe tkupaj sta "Monroe Doctrine".

Nemčija ni v stanju napasti — ne še sedaj — Severne, ne Južne Amerike. Ampak vendar se Zed. države oborožujejo, kakor da se to že jutri zgodi. Vzrok temu pa ni toliko sedanja vojna v Evropi, kakor strah za gospodarsko premoč našega kapitalizma v Južni Ameriki.

Hitlerju ni treba vanjo. On ima ogromno armado že tam. Nemcev je milijone v obema najvažnejšima republikama tam doli: v Braziliji in Argentini. In mnogo v drugih. Priseljenci drugih narodov so se asimilirali latinčem. Nemci so še zmerom Nemci.

Tudi Angleži, ki jih je tam mnogo manj, so še vedno le Angleži. Enako "Američani" iz Zed. držav. Nemci so najizboornejši organizirani. V Južni Ameriki je bogastve še nič koliko. Tretji rajh hrepeni po njih. Kontrolirata jih London in New York.

Hitler, mojster v propagandi, dober organizator, je udaril v Južno Ameriko po svoje. Z "narodnim socializmom". Komunisti mu pomagajo. Prodira po jezuitsko. Neguje situacijo za civilne vojne. Za stmmoglavljenje ameriškega kapitalizma s svojim kljcem v borbo zoper izkoriščanje newyorške in angleške židovske plutokracije.

Zelo možno je, da ta propaganda zmaga v Argentini, v Braziliji in drugod z geslom "narodnega socializma", ali pa s kakim drugim, ki ima za pogonsko silo argument, da je krivično ljudstvu v latinski Ameriki garati za židovske pijavke. Ako se na primer dogodi nacijski puč v Braziliji, ali v Argentini, bo to triumf Hitlerja in udarec na gospodarski sistem Zed. držav.

Izgleda, da ga demokratska in republikanska stranka te dežele ne misli dovoliti. Ampak Hitler se smeje. Pravi, da se njegova napoved unčenja kapitalističnih demokracij in demokracije sploh uresničuje. Doba nadvlade nemškega naroda ne samo nad Evropo nego tudi nad Južno Ameriko in Afriko je po njegovem mnenju že na pragu. Anglija se potaplja in v njo vred padajo čedalje več stopinj nazaj tudi Zed. države.

Kongres v Washingtonu je nervozen. Realisti se temu dejstvu prav nič ne čudijo.

Varanje z imeni

"Ameriška liga za demokracijo in mir" ni bila to za kar jo označuje ime, nego orodje kominterne za propagando v prid sovjetske vnane politike. Ko je prišla za ligo prva preskušnja, je pokazala, da je za demokracijo samo v prid komunistov v tej deželi. V svoji propagandi je bila ne samo proti fašizmu nego je zahtevala celo zvezo proti agresorjem. Toda ko hitro sta Hitler in Stalin sklenila sporazum, je liga prenehala z borbo proti fašizmu. Tisti, ki so ji v svoji naivnosti verjeli, so od nje odstopili, komunisti pa so si organizirali nove firme pod enako zavajalnimi označbami.

Opojno sredstvo

Moč propagande je posebno v diktaturah brezmejna. Italijansko ljudstvo je bilo proti vojni na nemški strani, toda Mussolinijeva propaganda ga je navdušila za Nemčijo in nahujkala proti Franciji in Angliji do historičnosti v 14 dneh.

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Intelektualci v Ljubljani so razen katoliških vsi radikalci. Ampak so neorganizirani. Med delavce malo prihajajo. Tudi v delavski zbornici sva srečala akademično naobražene ljudi, toda ti so se odkrito priznavali za socialiste in so delovni v organizacijah, bodisi v kulturnih, strokovnih in politično koller jim je v taki deželi močnejši.

Naši intelektualci v kavarnah govorijo o njih zelo kritično. "Čemu ne greste mednje in jim zašepetate?" sem jih prapršal. "Ako vam njihov socializem ni všeč, pripravite jih v takega, kakršni bi po vašem mnenju morali biti."

Ampak teza večina ljubljanskih književnikov ni navajena. Delajo po nekaj ur na dan, ob starih popoldne pa se prične po Aleksandrovi cesti promenada v Tivoliju. Potem spet v kavarno.

Redki so, ki se mešajo med delavce. Seljskar, Cerkevnik, Klopčič, Krefc in drugi so bili svoj čas aktivni socialisti. Toda ne dolgo. Sedaj govorijo nekako pocenčevalno o njih. In če greč med socialiste, med odbornike socialističnih strokovnih uni, in jih vprašam, čemu ne pridobijo radikalno mislečih intelektualcev v svoj krog, zahajajo z rečjo, češ, nanje se ne moreš nikoli zanesti!

Zanimivo je, da ni v vsi Ljubljani niti enega socialističnega govornika. Njihov predstavnik na raznih stajjih in drugih prireditvah je dr. Celestin Jelenc, toda ni nič govornika v njemu.

V Mariboru so v tem na boljsem. Njihovi govorniki so Jelenc, urednik Eržen, odvjetnik ur. Reisman in bivši socialistični poslanec Petejan, ki jih vabijo predavati v vse kraje Slovenije.

Sicer pa se je socializem težko vaditi v govorništvu. Po beževno v Sloveniji so jim od leta 1929 dalje politični shodi, kakršni imamo v tej deželi, popolnoma onemogočeni. Tudi kadar oblast kakvega dovoli, mora biti govornik silno previden. Kajti tih njega sedi policijski komisar, ki pazi na vsako njegovo besedo. Čim se mu zazdi, da se je govornik prepeljal, ga ustavi. Shod sme razpustiti kadarkoli se mu zljubi. Le dr. Topalović ima izmed socialistov pri oblastih toliko respekta, da lahko reče na shodih več kot pa bi bilo dovoljeno drugim govornikom.

Par tednov pred najinim odhodom je nama dr. Jelenc sporočil, da pripravljajo sestanek, na katerem bova častna gosta. "Navzoči bodo strokovničarji, odborniki Vzemne Svobode in sploh vsi naši znani socialisti," je dejal. "Toda bo tajno. Se ne rme nič vedeti o tem.

Omenil sem mu najine prijateljke književnice, "Gotovo, po vaši jih in tudi jaz jim bom sporočil," je rekel sklicatelj.

Odzval se je izmed njih edini profesor Flavay.

Sesli smo se zvečer v neki stari gostilni v veliki sobi daleč

zadaj, iz katere se ne čuje ničesar. Je kakor nalašč za take sestanke in se mi je zdelo, da ta družba ni bila prvič tukaj. Pockrbnjeno je bilo tudi, da je nam dal gostilničar tako natakario, ki bi na vprašanje prav nič ne vedela, kdo so gospodje v tisti sobi in ne o čem so govorili.

Mnogo nas je bilo. Zaorila je pepem. Svečkova hči je izročila Angeli šop rdečih nagljev. "To vam poklanja ljubljanske sosednice," je rekla.

"Dober pevski zbor," sem poudaril sodrugu tik naju. "Da, to so pevci in godci. Dobili smo jih namenoma, da bo več zabave," je rekel.

Nekdo je svetloval, da naj zapojejo Internacionalo. V Jugoslaviji je prepovedana. Oziroma bila je čne dni.

"Ampak žor jo je zapel in mi smo jo poslušali stoj. Razumel sem, čemu so potrebne take soobe. "Kaj, če vas kdo izda?"

"Se nikamor ne sliši. Če kdo vpraša o nas gostilničarja ali natakario, bota že tako pojasmila, da ne bo za nikogar varno . . ."

Strokovničarji so pripovedovali o svojem delu v organizacijah.

"V Mariboru imajo močno socialistično politično gibanje, v Ljubljani pa se postavimo na strokovnem polju," je rekel Franc Svetek.

Povedal je tudi nekaj o svojem obisku v Ameriki. Tedanja jugoslovanska vlada je poslala njega in poznejšega ljubljanskega župana dr. Periča na mednarodno konferenco dela v Washingtonu. To je bilo kmalu po prejšnji svetovni vojni. Prišla sta tudi v Chicago na posvetovanje s slovenskimi socialisti. Svetek je žer v Washingtonu opazil, da mu je za petami detektiv. V Chicago sem Svetek povabil v rastlinjak v Garfieldovem parku. Res, tudi tu je bil v primerni daljavi detektiv justičnega departamenta. Svetek je klel, da bi mu v Sloveniji "že pokazal". Iz parka sva šla na večerjo v restavracijo češkega socialista Chas. Glaznja. K eni sosednih miz je prisel delektiv. Justični departament je imel takrat socialiste jako na piki. Ameriške je zatiral, tuje pa imel pod nadzorstvom.

"Človek bi mislil, koliko svobode je v Ameriki," je rekel Svetek. Toda takrat so jo radikalci imeli manj kot jo imamo danes mi v Jugoslaviji," je pravil navzočim. In ni pretiraval, na katerem bova častna gosta.

Prišla je policijska ura. Luči v drugih sobah so ugasnili. Mi smo se ostali, dasi je gostilničarja skrbelo. Še nekaj petja, še par nagovorov, pa smo se odpravili iz gostilne tudi mi. Natakario je nam s svetilko kazala pot.

Strokovničarji so bili razigrani in peli. Toda par korakov stran sta stala na cesti policaja ter nas zvedavo ogledovala.

Naš sestanek se je srečno

OPREZNOST NA MESTU

Opreznost je smerom na mestu. Toda v sedanjih vojni historiji je je še toliko, da je marsikomu napravila nepriilke po krivicnem. Oblast in straznikski drub pravijo, da ne morejo pomagati. Je tako, kot če bi bil na veselici družbeno, da ne morejo pomagati. Je tako, kot če bi bil na veselici družbeno, da ne morejo pomagati. Je tako, kot če bi bil na veselici družbeno, da ne morejo pomagati.

končal. Tudi v Mariboru so nama slilnega priredili.

JOSEPH BUDNA

"Kako bova porabila še te dneve, ki jih imava do odhoda," je vprašala Angela, ko sva korakala pozno ponoči po Karlovčki in Izančki cesti na Barje. "Bila sva že dvakrat v Trnovem, na Krakovem, ogledala si vse mesto, pa pogledva sedaj tudi moje kraje," je predlagala. V Kamniku še nisva bila, ne v Moravčah, kjer je bil rojen njen oče, ne v Mengšu, kamor je hodila v šolo.

"Dobro, greva še v Kamnik, v Mengše, na Moravče in ostale vase tam okrog."

Po par urah počitka sva bila na poti proti Kamniku.

"Ali ne bi bilo lepše biti nekaj dni tu, kot pa zapravljati toliko časa v Ljubljani?" me je prapršala žena.

In res, ko sva v razvalin starega kamniškega gradu gledala po mestu in okolici, mi je bilo žal, da imava za ta obisk tako malo časa.

Šla sva po mestu, na pokopališče, hodila ob Bistrici, vpraševala o industriji, ki jo je v Kamniku in bližnji okolici precej ter se seznanila tudi s par sodružji. Radostno so pravili o svojih kulturnih društvih, predavanjih, čitalnicah in strokovnih organizacijah. "Naj ostaneva nekaj časa med njimi," so naju vabili.

V Kamnik prihaja mnogo turistov. Malo je krajev s tako slikovito okolico, kakor jo ima to staro mesto. Ampak ni bilo časa, da bi jo uživala. Mnogo obiskoval je treba izvršiti, marsikaj še poizvedeti, dnevi beže.

V Jaršah pri Domžalah sva pogledala v šolo. "Učiteljica je še ista kakor takrat," je rekla Angela, ko jo je ugliedala. Piše se Angela Janša. Predstavila sva se ji.

Angelin oče je bil takrat župan občine Jarše in se zelo trudil, da je dobila šolo. Prej so otroci iz tega kraja morali v šolo v Mengšu. Učiteljica je pravila, da se ga zelo dobro spominja. Okrog šole goji vrst, ki je v poletju vse v cvetju. Ona je bila tu prva učiteljica. Pravila je, da jo ta poklic zelo veseli, čeprav tudi v njemu ni brez težav.

Veliko je želela izvedeti. Saj jih je toliko iz tega kraja v Ameriki a le redkokaj se kdo ob povratku spomni, da bi jo prišel obiskati. "Na svoje učitelje iz otroških let ljudje najraje pozabijo," se je šalila. (Dalje prihodnjič.)

Ignac Janc preminul

Chicago. — Dne 5. junija je tu umrl Ignac Janc. Ugonobila ga je srčna hiba, kateri se je pridružil še pljučnica. Bil je naprednega prepričanja in rad pomagal na prireditvah društva Slavija št. 1 SNPJ, v katerem je bil član, ter tudi na drugih.

Presojanje dogodkov

(Nadaljevanje s 1. strani.) Stabvinski delavci v Pittsburghu in okolici so pred nekaj tedni sporočili, da so pripravljeno sprejeti znižanje plač, v veri, da se bo zaradi znižanja stroškov stavbna industrija dvignila, posebno še pri gradnji malih hiš. Unije stavbinskih delavcev v tem mestu imajo kakih 200,000 članov. Pripadajo k AFL.

Begunci iz Belgije

Okrog 35 odstotkov belgijskega prebivalstva je pobegnilo v prvih dneh nemške invazije v Francijo. Pomaga jim francoska vlada in ameriški Rdeči križ.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Chicago, Ill. Tu so pridobili: Frank Zaitz 3, Lučka Groser 2, upravniki 2 in Joe Oblak 2 naročnini ter vsoto \$1.50 listu v podporo. Klub št. 1 JSZ je prispeval čistji prebitek slavija 35-letnice Proletarca, ki se je vršila 3. marca v znesku \$224.56 v tiskovni fond.

West Allis, Wis. Mary Muci je poslala 8 naročnin, med temi dve novi.

Willard, Wis. Mike Krultz je naročil še 5 Majskih Glasov, poslalo \$1.75 podpore listu ter priložil 3 naročnine, od teh eno novo.

Waukegan, Ill. Martin Judnich je bil zopet na delu. Poslal je 24 naročnin in obeta, da bo kmalu spet kaj.

Aliquippa, Pa. Bartol Yerrant, ki ni eden med zadnjimi, se je spet oglasil, to pot je poslal 2 naročnini, od katerih je ena nova. Izgleda, da so se naša za topaniki bolj pogostoma začeli oglašati z novimi naročniki.

Herminie, Pa. Tone Zornik je naročil še 25 iztisov Majskega Glasa in poslalo 8 naročnin. Tudi med njegovimi je par novih.

Osage, W. Va. John Gallon je poslalo novice za Majski Glas, zraven pa priložil tudi eno naročnino.

Cleveland, O. Anton Jankovitch je poslalo 6, Jennie Dagarrich pa 14 naročnin ter \$12.25 podpore listu, od katere vsote je prispevala Rose Jurman \$10. Ona in njen soprog sta že dolgo med najboljšimi podporniki Proletarca.

Sheboygan, Wis. Naš večletni zvesti zastopnik Frank Stih je poslalo 2 naročnini, novice za Majski Glas, provizijo od naročnine pa prispeval v tiskovni sklad.

Piney Fork, O. Nace Zlemberger je poslalo dolar podpore

listu. Nace je še zmerom to kar je bil od svoje mladosti: zvest in prepričan socialist. Malo jih je, ki bi tako dolgo vztrajali v pokrepu kot on.

Kemmerer, Wyo. John H. Krzinski je poslalo 4 naročnine in 50c podpore listu.

Springfield, Ill. Jože Ovca je poslalo še dve naročnini.

Leadville, Colo. John Faidiga je obnovil naročnino, naročil Koledar in Majski Glas ter prispeval \$1 listu v podporo.

Oakland, Calif. Od tu smo bili nekaj časa navajeni bolj slabih vesti, toda zadnji čas so mnogo boljše. "Big Toni" namreč poroča, da je spet zdrav, pa tudi žena, nad katero so bili zdravniki skoraj obupali, je spet na nogah. Pač vesela vest! Albert Hratt, ki bi ga spet radi videli med nami, je prispeval 50c v tiskovni fond.

Moon Run, Pa. Jacob Ambrozich je poslalo \$5 v podporo listu. Vsota je bila zbrana na konferenci klubov JSZ in društva P. M. ki je zborovala pred kratkim.

Bridgeport, O. Joseph Snoy je naročil še nekaj iztisov Majskega Glasa. Poroča tudi o uspeli konferenci Prosvetne matice, ki se je vršila pred kratkim pri s. Skoffu na Bartonu. V veseli drščbi po zborovanju so se spomnili tudi Proletarca in zbrali v njegov fond \$6.55.

East Helena, Mont. Jože Mihelich poroča, da je bil par tednov prikletjen na posteljo radi boleznin in ko hitro je okreval, se je spet lotil agitacije. Šel je z Majskim Glasom okrog, zraven pa dobil tudi 6 naročnin, od katerih sta dve novi.

Detroit, Mich. Janko Zornik je poslalo 1 naročnino in novice za oglaše v Majskem Glasu.

Johnstown, Pa. John Rak je naročil znamke za klub št. 5,

postal novice za Majski Glas ter naročil še par iztisov. John Langerhoic pa poroča, da je tam preminul naš dobrin v množletni naročnik Proletarca Joseph Budna. Naj bo zvestemu somišljeniku ohranjen trajen spomin.

Burgettstown, Pa. Joe Krmel je poslalo še dve naročnini.

To bo za enkrat vse. Upamo, da bo prihodnje poročilo v tej koloni še bolj razveselljivo. K temu bomo seveda pomagali vsi in povsod, koder se zavedamo potrebe Proletarca in socialističnega pokreta med nami.

Klub št. 114 JSZ priredi zabavo v naravi

Detroit, Mich. — Pred par tedni je bil med nami naš neutrudljivi agitator Chas. Pogorelec. Kakšen vtis je odnesel od nas, nam javno ni še povedal. (Op. u. Je že. To je storil v izdaji z dne 22. maja.) Upam, da nas ne bo preveč pohvalil in tudi ne preveč oklestil. Smo pač takšni kakršni smo, pa naj se nas že obsoja kakor kdo hoče. Bo enkrat menda že prišel čas, da se zbudimo iz malomarnosti. Charles je agitator in pač dobro razume sentiment delavstva. V tuji, da brez napak ni nihče.

V nedeljo 16. junija priredi klub št. 114 JSZ velik izlet v naravo, na znani prostor pri Lower Straights Lake.

Delavci si po tednu garancija gotovo že odpočitka in razvedrila. V nedeljo 16. junija ga bodo deležni na omenjeni prireditvi našega kluba. Poskrbljeno bo, da bo zabave zadosti za vse in da bomo vsi kot ena sama prijateljska družina.

Anton Jurca.

Sodrugom kluba št. 114 JSZ

Detroit, Mich. — Sodruge in sodruge kluba št. 114 JSZ vabim, da se gotovo udeležite redne klubove seje v soboto večer dne 15. junija v navadnih prostorih.

Poleg običajnega dnevnega reda bomo imeli tudi razpravo o bodočem zboru JSZ, zato je potrebno, da se je udeležite vsi. Pričetek ob 7:30 zvečer. To bo zadnja seja pred zborom, zato naj nobenega ne manjka na njej. Pripeljte seboj tudi kakega novega člana ali članico.

Joseph Klarich, tajnik.

Čigava bo Slovenija?

Ako ima italijanski propagandistični pisatelj Cianulli kak vpliv, in nedvomno ga ima, ker je njegova knjiga "Carniola Italiana" izšla z odobritvijo italijanske vlade, tedaj je Slovenija že zdaj italijanska in je bila že od nekdaj. Njena nesreča je le, da jo je prej Italiji odtrgala Avstrija, sedaj pa jo po krivici drži Jugoslavija. In Cianulli sklepa, da pride dan, ko bo spet ves ta del Italije (Slovenija) združen s svojo materjo in Slovenci bodo potem srečno živeli s svojimi brati Italijani pod vlado velikega Rima.

Prebivalstvo Filipinov

Letošnje ljudsko štetje izkazuje, da imajo Filipini sedaj 16,000,303 prebivalce.

PERUŠKU V SLOVO

"Danes je umrl zadet od kapi slikar Perušek," je sporočil iz Cleveanda dne 7. junija tajnik SND J. Tavčar.

Spoznal sem ga prvič pred kakimi dvajsetimi leti, ko je živel še v naseših bohemov na čikaški south side. Krojač Gorše ga mi je predstavil. Od tedaj sva si bila zmerom prijatelja.

Ko se je z ženo in hčerjo preselil v neko barako tik Evanetona, smo ga pogosto obiskovali, ogledovali njegove slike in govorili. Perušek je rad tudi filozofiral.

Slikal je mnogo. Bil je priznan umetnik in zastopan s svojimi deli na nešteti razstavanjih upodobljajoče umetnosti. Med artistmi in v javnosti je bil znan pod imenom Harvey Gregory Prusheek.

Svoje slike je razstavil mnogokrat tudi med Slovenci. Naši ljudje so jih pokupili največ v Clevelandu, pa tudi v Chicagu, v Waukeganu itd.

Blagostanja Perušek ni poznal. Mnogo bolj pa je bil seznanjen s pomanjkanjem. In bil celo ponosen na to, enako žena in hči.

V SND v Clevelandu so mu dali stan in atelje, kjer je posejeval otroke v slikarstvu. Poslednja leta je bil uposlen pri WPA v projektu za artiste.

Mnogo fotografskih posnetkov njegovih slik je bilo v Am. druž. koledarju in v nekaterih drugih slovenskih publikacijah v tej deželi. Tudi v starem kraju so se jako zanimali zanj. Revija Dom in Svet je enkrat objavila mnogo njegovih slik in bila skoro vsa njemu posvečena.

Ko je živel v Chicagu, je pristopil v socialistični klub št. 1 in se udeleževal vseh naših priredb. Tudi v Clevelandu se je posebno prva leta svoje priselitve v slovenski javnosti mnogo gibal.

Vest o njegovi nenadni smrti je osupnila vse, ki so ga poznali. Star je bil šele 52 let. V Ameriko je prišel leta 1906. Delal je mnogokje, med drugim v

godovih West Virginije. Slikanje in risanje ga je veselilo od mladega. Bil je samouk, ker ni imel denarja, da bi šel v šole.

Vzlic temu je postal umetnik. Edini med ameriški Slovenci, ki se je uveljavil v likovni umetnosti.

Perušek je umrl. Toda njegove slike krasi marsikako steno in žive dalje. Njegova zapuščina je bogastvo. Seveda ne v denarju, ampak v slikah.

Delovnemu našemu umetniku časten spomin! — F. Z.

Enakopravnost z dne 8. junija poroča, da je ležalo truplo pokojnika njemu v zadnjo čast v avditoriju Slov. nar. doma. Ob rakvi so mu peli mladinski in drugi slovenski zbori, med njimi soc. "Zarja".

V Ameriki zapuščaja žalujočo soprogo May, hčerko Marian in troje sester: Marijo, omoženo Perušek, Katarino, omoženo Milakar, Heleno, omoženo Petoč in več drugih sorodnikov. Rojen je bil v vasi Jalovec, županija Sodražica na Dolanjskem, kjer zapuščaja sestro Angelo, omoženo Košir. Bil je član SNPJ. Več o pokojniku v prihodnji številki.

Na znanje delegatom XII. zbora JSZ in Prosvetne matice

XII. redni zbor JSZ je pred durmi. Opozarjamo delegate, da čim prej sporoče glede stanovanja. Vsi oni, ki nimajo aranžiranega stanovanja pri sodrudnikih ali prijateljih, naj pišejo na naslov spodaj podpisanega, da jim pravočasno preskrbi primerno stanovanje.

Prav tako prosimo one sodruge, ki ne bodo delegati, a se nameravajo udeležiti v soboto 6. julija slavnostnega banketa, da nam to sporoče, da rezerviramo vstopnice za njih.

Za sprejemni odbor
MILAN MEDVEŠEK, predsednik
16202 Arcade Ave., Cleveland, Ohio.

V nedeljo 30. junija

VELIK

'STAROMODNI PIKNIK'

V KEGLOVEM VRTU

v Willow Springsu, Ill.

Prireditelj klub št. 1 JSZ. Prebitek v korist "Proletarca".

IGRA PUCIJEV POVEČAN ORKESTER

SLOVENSKE PESMI V "LOKALNEM RADIU".

MNOGO ZABAVE. NAGRADE. VSTOPNINA PROSTA.

(V slučaju slabega vremena bo zabava v Centru.)

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Markizem je hrvatskemu delavstvu skrajno škodljiv, piše "Hrvatski Radnik" v Zagrebu, glasilo Hrvatskog Radničkog Saveza, ki je nacionalistična organizacija in sodeluje s Hrvatsko Seljaško Stranko. Pod oznako markizma ne misli samo komuniste, ki sploh niso markisti, nego tudi socialistične delavske sindikate po Hrvatskem, ki so markistični. "Hrvatski Radnik" piše, da bi sodelovanje hrvatskih narodnih delavcev z markisti ustvarilo med narodom mnenje, da ni med njimi nikake razlike. Ampak je ogromna razlika v tem, da markisti odprto delujejo proti interesom hrvatskega delavstva, pravi omenjeni list, ki črna v vladajoči stranki na Hrvatskem veliko oporo. Ako smatra za "marksiste" komuniste, mu res dajejo dober dokazni material s svojo "novi liniji", ki služi Hitlerju. In Hitler prav gotovo ni prijatelj "manjvrednih" narodov, med katere priteva tudi Hrvat.

Urednik Prosvete sugestira, da v slučaju invadiranja nemške ali italijanske armade v Slovenijo ustanove slovenske podpornice organizacije v Ameriki akcijo humanitarnega značaja, ki bo pomagala trpečemu narodu tam čez. Pravi, da taka pomožna akcija mora biti enotna in demokratična, koncentrirana v reprezentativnih organizacijah slovenskih podpornih enot in zvez. Ugotavlja, da odbori, ki se sami postavljajo v take namene, ne bodo nikdar imeli zaupanje široke večinske mase naših ljudi. On je proti temu, da bi v pomožni akciji sodelovale tudi slovenske politične in kulturne organizacije, ker so njihovi člani v ogromni večini obnem člani podpornih organizacij in vsako dvojno ali celo trojno predstavništvo bi bilo nedemokratično. Dober argument. Ako se gre le za pomožno akcijo, so za tako nalogo podpornice organizacije najbolj primerne, dasi je tudi v njih tisoče članov, ki bodo dvojno ali trojno zastopani. Mnogi so člani dveh, in ni jih malo, ki so celo v treh ali v štirih slovenskih podpornih organizacijah. Marsikak glavni odbornik je v dvema, nekateri v treh. To ni važno: Važen je le namen in pa kako akcijo organizirajo, da bo res politično in versko strogo nevtralna, kakor poudarja Prosvetin urednik Svetije, da naj bi imele v njih podpornice organizacije, ki štejejo po 10.000 članov, po enega zastopnika, in večje po dva. V tej državi je devet podpornih organizacij, ki bi pri taki akciji prišle v poštev. Tri med temi se smatra za svobodnomislelne, dasi si v konkurenčnem oziru in v združitvenih akcijah niso blizu. Šest je odprto ali pa "nevtralno" katoliških. Njihovi glavni odborniki v politiki in versko niso nevtralni. Vendar pa lahko obljubijo, da bodo "nevtralni" v takem odboru, kakor so na primer razne dežele. V slučaju invazije bo tja poslani denar moral nekdo dajati. Ako bo prednostno Slovenije bežalo na primer na Balkan, bo imela pri delitvi odločujočo besedo vlada, kar pomeni slovenski del vlade, kateremu tudi sedaj načeljuje neposredno slovenski klerikalni voditelj dr. Korošec. Da je on sovražnik zavednega delavstva, ni nikomur skrivna resnica. Ako ostane naš narod doma, bo pri delitvi podpore sodelovala okupacijska oblast skupno s slovensko duhovščino, in tudi, če to nalogo prevzame ameriški Rdeči križ, kakor jo je več ali manj na Poljskem, bo glavni sodelujoči faktor duhovščina, ker bodo vse druge organizacije zatrite. Delavci, ki so bili bodisi na Norvežkem, Danskem, v Belgiji in drugih invadiranih deželah glavna žrtev, so tudi v pomožni akciji najbolj za-

postavljeni. Magari ako bo pomožna akcija takaj politično in versko res strogo nevtralna, tam gotovo ne bo. Kajti kakor je pisal socialist dr. Reisman iz Maribora: "Če pridejo sem nemške ali italijanske čete, nič ne vemo, kam bi bežali." Ne skrbi jih toliko, kje bodo jedli, nego kam utekli pred fašističnim terorjem. V prejšnji številki je pisec teh vrstic že komentiral razne pomožne akcije, ki so bile priporočene lani in letos. Svojo sodbo je enako izrekel o apelu odbora v New Yorku, ki se je na svojo pest proglasil za Yugoslav National Emergency Committee. Molko-va sugestija v Prosveti je kar se zbiranja sklada tiče lahko izvedljiva. Toda politična in verska nevtralnost v nji je druga stvar. To seveda ne pomeni, da ne bodo podpora deložni potrebni, res bedni ljudje. Toda delitev pomoči je šestokrat pristanaka celo v najmirnejših razmerah, ko ni med bednimi nobene politične in verske razlike več. Tisti, ki svetujejo, ali celo odločujejo, kako in komu se naj deli, pa imajo spomin na razlike v prošlosti in se ravna po svoji pristranosti. Poljaki v Ameriki, ki zbirajo v pomoč bednemu svojememu narodu skupno, so med sabo zelo v navzkrižjih baš radi politične in verske pristranosti. Se najboljši izhod je ameriški Rdeči križ, ampak ta ne dela razlik med narodnostmi, vrh tega porabi veliko denarja za svojo upravo, zato so se ameriški Poljaki pričekali tudi o tem. Naloga, ki jo slovenskim podpornim organizacijam priporoča Ivan Molek, torej ne bo tako lahka, kakor se bi komu zdelo. — F. Z.

Tudi "Naprej", oziroma njegov "reporter" Petavs je pisal o konvenciji SSPZ. V tisti "kolobociji" je tudi tole napisano: "Eni so brezpogojno in očitno delovali na tem, da se združi (SSPZ) samo z SNPJ. Sklicevali so se na načela in tako pokazali, da so proti delavski združitvi..."

"Napredek" ostane v Clevelandu. Taki so sklenili konvencija. Argument, da je z agitacijskega stališča boljše, ako izhaja v metropoli, je bil dobro podprt. Pa tudi to je pri mnogih držalo, da če izhaja v Clevelandu, imajo pri njemu za služek slovenski tiskarji, dočim v Chicagu ne bi imeli te priložnosti.

HBZ svojo afero nadaljuje. Navidezno je zapopadeno v tem: pet nameštencev je bilo po prošli konvenciji od dveh izvršnih odbornikov s pomočjo ohijskega demokratskega politika Boyda (Boiča), ki je podpredsednik HBZ, odsvoljenih in pet novih uposlenih. Večina gl. odbora je bila proti. Sedaj jih dela vseh deset za pet služb. In to že dolgo, tako dolgo, da je poklicala večina sodišče na pomoč. A sodišče, prav ali neprav, je izjavilo prvič in drugič, in menda že tretjič, da naj za pobojanje najprej izčrpajo svoje instance. Pravi, da odločuje vpliv. Menda Boičev veliko več kakor Butkovičev. Glavni odbor ima večino na svoji strani, pravijo tudi, da večino članstva na svoji strani, ampak red tape pa da službi manjšini, ki polagoma vsled te mučne situacije pridobiva na svojo stran večino članstva. Za demokracijo v HBZ je to slabo. Kajti nemalokateri član pravi: "Ko bi vsaj imeli Hitlerja..."

Izumiranje stare generacije priseljenec narašča. To pričajo izkazi celo jugoslovanskih podpornih organizacij, katerih člani so prišli sem šele v poznejši dobi priseljevanja. "Zajedničar", glasilo HBZ, objavlja imena umrlih članov že pod naslovom preko osmih kolon, in kratki opis o njih vzamejo že preko ene strani.

"Zajedničar" z dne 5. junija poroča, da mu je poštna oblast zapretila povečati poštinsko pristojbino, ako bo v dopisih omenjal tudi vsoto, koliko stanejo vstopnice na prireditve. Poštna uprava namreč smatra, da je to oglašanje, od oglasov pa se ji mora plačati za pošto pošiljane reči višjo tarifo kakor za novice. V sled tega "Zajedničar" naznanja, da v vabilih na prireditve ne bo več omenjal cen vstopnicam. "Zajedničar" je edini jugoslovanski časopis v Ameriki, ki ne sprejema oglasov od drugih. Izjema je le "Mladinski list" SNPJ, ki pa je revija. Če bi bila poštna oblast povsod tako stroga, bi ji morali časopisi tuje-rodece plačevati veliko višje pristojbine, kakor sedaj. Kajti vsak dopis, v katerem je označena vsota za vstopnino, ocena vsake knjige, v kateri je navedeno, koliko stane, se po postnem zakonu smatra za oglaš, pa če je plačan ali ne.

Peter Zgaga je slabega zdravja. Ampak Glasu Naroda je on vzlic boleznj temelj priljubljenost, torej zdravja. "Samo zaradi Zgaga se naročam Glasu Naroda," pa tudi lepe povesti prinaša, pravijo ljudje, ki ga naročajo že leta in leta. Ampak kroček se vendar manjša. Tako zelo, da je zadnjič tudi Zgaga o tem humoristično pojamarjal. Pa ni bilo humorja v tisti prošnji ljudem, ki so naročniki, ali bili naročniki in odpadajo drug za drugim.

Združenje je združenje le, če je iskreno razumevanje zanj med vsemi, ki se hočejo združiti. Vdijliti s to besedo pomeni vse kaj drugega kakor delovati za združenje. — J. P.

YNEC (Yugoslav National Emergency Committee), čigar proglaš je bil priobčen v slovenskih, srbskih in nekaterih hrvatskih listih, je nastal v težkem porodu. "Hrvatski Svijet" v New Yorku piše med drugim, da so se "u srijedu" o. m. na poziv Jugoslovanskega Sokola u N. Y. C. sakupili brojni Jugoslovanci v New Yorku i okolice u prostorijama "Balkan Cafe", gdje se je večeri vodio razgovor pregovor. Postedica tistega pregovora je bil proglaš, priobčen in komentiran v prejšnji številki Proletarca na 5. strani.

Zveza Lilija Wisconsin je čudno ime. Pomeni najnovejšo slovensko podporno organizacijo. Ustanovljena je za tekmovanje z JPZS. Druge posebne nreče ni pri nas. — K.

Peta kolona v Braziliji "Peto kolono" v Braziliji tvorijo Nemci, ki imajo v nji velike kolonije, in Japonci. V državi Sao Paulo je brazilska vlada zaprla pet japonskih šol in jim zaplenila tisoč knjig ter opremo.

Kajpada, profesor Wernet- te je v pravem

delovali na tem, da se združi (SSPZ) samo z SNPJ. Sklicevali so se na načela in tako pokazali, da so proti delavski združitvi..."

PROFESOR WERNETTE

Profesor John P. Wernette, ki poučuje v oddelku ekonomije v slovitih zoli Harvard, pravi, da bodo Zed. države proglasile enako diktaturo kakor jo je morala pod pritiskom vojne situacije nedavno demokratična Anglija: "Vse v Zed. državah — industrija, kapital, delavstvo, prav vse bo podvrženo konvenciji, čim se zapletejo v vojno."

Navarvo. Kajti nova tehnika v vojni je spremenila vse državo in stroj, v katerem je vsak posameznik kolekce, ki se mora premikati po smotracem načrtu v gotov vzamen, kakor se premikajo kolesa iz kovin v strojih.

zapretila povečati poštinsko pristojbino, ako bo v dopisih omenjal tudi vsoto, koliko stanejo vstopnice na prireditve. Poštna uprava namreč smatra, da je to oglašanje, od oglasov pa se ji mora plačati za pošto pošiljane reči višjo tarifo kakor za novice. V sled tega "Zajedničar" naznanja, da v vabilih na prireditve ne bo več omenjal cen vstopnicam. "Zajedničar" je edini jugoslovanski časopis v Ameriki, ki ne sprejema oglasov od drugih. Izjema je le "Mladinski list" SNPJ, ki pa je revija. Če bi bila poštna oblast povsod tako stroga, bi ji morali časopisi tuje-rodece plačevati veliko višje pristojbine, kakor sedaj. Kajti vsak dopis, v katerem je označena vsota za vstopnino, ocena vsake knjige, v kateri je navedeno, koliko stane, se po postnem zakonu smatra za oglaš, pa če je plačan ali ne.

Peter Zgaga je slabega zdravja. Ampak Glasu Naroda je on vzlic boleznj temelj priljubljenost, torej zdravja. "Samo zaradi Zgaga se naročam Glasu Naroda," pa tudi lepe povesti prinaša, pravijo ljudje, ki ga naročajo že leta in leta. Ampak kroček se vendar manjša. Tako zelo, da je zadnjič tudi Zgaga o tem humoristično pojamarjal. Pa ni bilo humorja v tisti prošnji ljudem, ki so naročniki, ali bili naročniki in odpadajo drug za drugim.

Združenje je združenje le, če je iskreno razumevanje zanj med vsemi, ki se hočejo združiti. Vdijliti s to besedo pomeni vse kaj drugega kakor delovati za združenje. — J. P.

YNEC (Yugoslav National Emergency Committee), čigar proglaš je bil priobčen v slovenskih, srbskih in nekaterih hrvatskih listih, je nastal v težkem porodu. "Hrvatski Svijet" v New Yorku piše med drugim, da so se "u srijedu" o. m. na poziv Jugoslovanskega Sokola u N. Y. C. sakupili brojni Jugoslovanci v New Yorku i okolice u prostorijama "Balkan Cafe", gdje se je večeri vodio razgovor pregovor. Postedica tistega pregovora je bil proglaš, priobčen in komentiran v prejšnji številki Proletarca na 5. strani.

Zveza Lilija Wisconsin je čudno ime. Pomeni najnovejšo slovensko podporno organizacijo. Ustanovljena je za tekmovanje z JPZS. Druge posebne nreče ni pri nas. — K.

Peta kolona v Braziliji "Peto kolono" v Braziliji tvorijo Nemci, ki imajo v nji velike kolonije, in Japonci. V državi Sao Paulo je brazilska vlada zaprla pet japonskih šol in jim zaplenila tisoč knjig ter opremo.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

dne 3. maja 1940.

Nawzoči na seji Frank Alesh, Joseph Oven, Frank Zaitz, Anton Garden, Justin Zajec, Vinko Ločniškar, Joe Drasler, Mary Oven, Angela Zaitz in Chas. Pogorelec. Odsoten Rok Božičnik. Te seje se je udeležil tudi John Rak iz Johnstowna, Pa. Za predsednika izvoljen Anton Garden.

Tajnik Chas. Pogorelec je poročal med drugim, da ni bilo med prejšnjo in to sejo v Zvezi nikakih velikih sprememb. Kluba št. 27 in 49 v Clevelandu napredujeta v številu članstva, pa tudi iz Waukegana poročajo, da bodo v kratkem dobili več novih članov. Nekaj jih je dobil tudi klub št. 1 v Chicagu.

Dalje je svetoval, da naj se pošlje zastopnika na milvausko konferenco Prosvetne matice. Ob enem je sporočil, da se je on ne bo mogel udeležiti radi odhoda na agitacijo v Detroit.

Prosvetna matica. — Kakor je bilo že poročano, polovico poslanih knjig nismo prejeli, dasi so bile odposlane. Kar smo jih prejeli, so bile razposlane. Novo pridruženim društvom pa smo dodali po nekaj izvodov prejšnjih izdaj. Vsem so bila ob enem poslana pisma, v katerih je bilo pojasnjeno, da je bil vzrok zakasnitve sedanja vojna v Evropi.

Z arhivom iger, not itd. smo bili med prejšnjo in to sejo na razpolago sledečim: Izob. do. ml. Ljbrary, Pa.; društvu št. 207 SNPJ, Butte, Mont.; dram. druš. Verovšek, Cleveland, O.; društvu št. 450 SNPJ, Euclid,

O.; klubu št. 175 JSZ, Moon Run, Pa.; društvu št. 262 SNPJ, Farrell, Pa.; dramskemu društvu "Zora", Pueblo, Colo., in pevskemu zboru "Triglav", Kirkland Lake, Ont., Kanada.

Dalje omenja Pogorelec o izdajanju nove knjige za članstvo Prosvetne matice. Na njegov nasvet sklenjeno, da odbor poda poročilo o možnosti za tisk knjige v tej deželi, ako jih vsled vojne ne bo mogoče naročiti v starem kraju.

Razprave o tem so se udeležili John Rak, Beniger, Justin Zajec, Pogorelec in drugi.

Za na konferenco JSZ in Prosvetne matice v Milwaukee, Wis., je bil izvoljen Fr. Zaitz. Sklenjeno, da naj govori o notranjem položaju JSZ, Anton Garden pa o minulih konvencijah soc. stranke z ozirom na naše splošne probleme.

Bodoči zbor JSZ. V razpravo o tem so posegli vsi nawzoči. Priporočila so: znižanje članarine. Kampanja za pridobivanje novih članov. Justin Zajec je dejal, da reorganizacija bo imela smisel le, če bo za naš program in da bo imela za cilj pridobitev novih članov. Angela Zaitz je izjavila, da bo pomoč v taki kampanji znižanje članarine. O tem sta podala nasvete tudi Drasler in Lotrich. Dalje John Rak, ki je govoril o problemih naše Zveze na splošno.

Na predlog Justina Zajca sklenjeno, da vprašamo soc. stranko glede znižanja assessmenta za naše člane. V ta od-

bor izvoljeni Chas. Pogorelec, Frank Alesh in F. Zaitz.

Razno. — Lotrich priporoča več tolerance na sejah. Oven ni, da bomo storili v prid našega pokreta mnogo več, ako bomo razmotrivali a stališča problemov, ki so pred nami. Na povabilo, da naj poroča tudi o svojih vtisih o Mehiki, od kjer se je nedavno vrnil, se je odzval s kratkim govorom.

Na predlog Fr. Zajca sklenjeno, da se vrši v petek 31. maja izredna seja eksekutive zgoraj za razpravljanje o našem bodočem zboru.

H koncu seje je bil povabljen John Rak, da poroča o razmerah v Johnstownu in drugje v Pennsylvaniji, z ozirom na naše aktivnosti in o možnostih za ojačanje našega gibanja.

Rak je nato na kratko opisal okoliščine, v katerih se gibljejo naši in drugi ljudje, in izrazil nado, da se končno vendarle zgradi pokret, ki bo enoten in vreden delavskega imena.

Oznanilo

Cleveland, O. — Seja kluba št. 27 JSZ se bo vršila v petek 14. junija ob 8. zvečer. Člani in članice, udeležite se je polnoštevno.

Préd nami imamo konvencijo Zveze, ki se vrši 4., 5. in 6. julija, in pa naš jubilejni piknik, ki se bo vršil dan po zboru, to je, v nedeljo 7. julija na izletniških prostorih federacije SNPJ.

Torej imamo na dnevnem redu običajne predmete, o katerih je treba razpravljati in ukrepati.

Nikakor ne smemo pozabiti, da bo dan po zboru proslava našega kluba, na kateri nastopijo razni govorniki in soc. pev. zbor "Zarja". Torej še enkrat: Pridite na sejo vsi!

John Krebel, tajnik.

EARL BROWDER POKLICAL "KUGO NAD OBE HISI"

Na komunistični konvenciji 2. junija v New Yorku je Earl Browder govoril popolnoma nasprotno od onega, kakor na enaki konvenciji pred štirimi leti.

Takrat je bil za Roosevelta, za demokracijo in za vojno proti Hitlerju.

Sedaj je zoper Roosevelta, ga nazival za podpihovalka v vojno in branil "mir". Vpil je, da niti centa za oboroževanje. Niti enega našega vojaka tja čez, je zahteval.

Podpis Molotova lanskega 23. avgusta v Moskvi je bil Browderju in vsem drugim komunistom signal, da demokracija ne bo več geslo komunistov, in da Hitler ni več tolovaj, proti kateremu se bi bilo treba družiti, da se ga ugonobi.

Kajpada je Browder govoril tako, da je komunistom, kolikor jih je še, ugajalo. Za pretvezo je celo vzkljnil, da naj udari kuga obe hisi (parafraziral je Roosevelta, ki je slično dejal o boju med Johnom L. Lewisom in Williamom Greenom). Browder je klical zaradi lepšega kugo ne le na Anglijo in Francijo, nego tudi na Nemčijo. Toda na priporočila nekaterih komunistov, da naj konvencija apelira na Josefa Stalina odkloniti Hitlerju ekonomsko pomoč Sovjetske Unije, se ni oziral in stvar niti na dnevni red ni prišla. Toliko bolj pa se je potrudil z zahtevami proti zalaganju zaveznikov z ameriškim materijalom.

V blufanju svojih pristašev je izjavil, da so ameriški komunisti poslali komunistom v Nemčijo v zadnjih dveh letih \$18.000 za borbo proti nacijem.

Ako bi to bilo res, bi se kje kaj poznalo. Ampak ni, kajti če bi Moskva tak boj hotela negovati, bi komuniste v Nemčiji lahko podprla z veliko večjimi vsotami, kot pa jo je za prispevek omenil Browder.

Préd štirimi leti je dobil 80.000 glasov. Ameriški kapitalistični tisk, ki ustvarja iz komu-

stov strašanski bav-bav, pa dela vtis, kakor da jih je toliko milijonov, da lahko že jutri porgrabijo Belo hiso, elektrarne, plinarne, železnice itd. in okličejo Zed. države za drugo "komunistično" državo na svetu.

Browder je govoril tudi v radiu in poudarjal, da je edino komunistična stranka voditeljica ljudstva Zed. držav v svobodo.

O potrebi borbe proti fašizmu ni več govoril. To je nehal pred enajstim meseci. Klical je v podpiranje mirovne politike Sovjetske Unije in mnogi so mu poskali, ker ne vedo, da se tudi vojno politiko lahko označi s ponaredbo.

Udeležba na konvenciji je bila velika, kajti komunisti imajo denar in veliko plačane, še več pa zastojnske reklame.

Njegov klac, da niti centa za obrambo, ni bil prepračevalen. Niti komunisti, ki so več kot navadni, dokler se ne razočarajo, mu niso verjeli. Saj vedo iz skušenj dežele (Rusije) za katero se najbolj navdušujejo, in sedaj iz drugih, da take fraze čisto nič ne pomenijo.

Kar je odstopihl komunistov, pa so rekli, kako ogromna razlika je med Browderjevimi govori pred in po paktu Rusije s Hitlerjem.

POSUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

BLISKOVIT RAZVOJ EVROPSKE VOJNE IN NOVE ZGODOVINE
(Nadaljevanje s 1. strani)

Stari in novi mir
Kakorkoli je bil versailski mir krivičen, je dal vendar marsikakemu malemu narodu priložnost do svobodnega razvoja kulturno in gospodarsko. Imperialističen kakor je bil mir zmagovitih zaveznikov leta 1918-19, individualne svobode in demokracije ljudem ni vzel. Mir, ki ga pripravljajo naciji, pa bo sköz in sköz mir osvobodilca, ki se smatra zgodovinsko poklicanega vsled svoje "superiornosti" postati gospodar Evrope in odločujoča sila po svetu. Mednarodno delavstvo ima pred sabo temne dneve. Njegova borba za ustvaritev mednarodne družbe svobodnih ljudi v kateri bodo pogoji za mir in kooperacijo, bo še dolga in težka, predno bo izvojevana.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Seznam članov XII. zbora JSZ in Prosvetne matice

Dvanajsti redni zbor Jugoslovanske socialistične zveze in Prosvetne matice se bo vršil dne 4., 5. in 6. julija v Clevelandu v Slovenskem delavskem domu, 15335 Waterloo Rd. (Collinwood).

Seznam delegatov je sledeči:

Klubi J. S. Z.

1. Chicago, Ill. Filip Godina in Kristina Turpin.
5. Conemaugh, Pa. — Andrew Vidrich, namestnik Frank Podboy.
11. Bridgeport, O. — Joseph Sney, namestnik John Vitez.
21. Arma, Kans. — Anton Shular.
27. Cleveland, O. — Andrew Turkman, namestnica Josephine Turk.
28. Cleveland, O. — Joseph Lever.
37. Milwaukee, Wis. — Kristina Podjavoršek.
45. Waukegan, Ill. — Jacob Mesec.
49. Cleveland, O. — Andrew Božič, namestnik Ivan Jontez.
114. Detroit, Minn. — Math Urbas, namestnica Julia Menton.
118. Canonsburg, Pa. — John Chesnik.
175. Moon Run, Pa. — Jennie Jerala.
180. West Allis, Wis. — Mary Musich.
228. Purglove, W. Va. — Lawrence Selak, namestnik Frank Pellan.

Konference JSZ in Prosvetne matice

1. Zapadna Pennsylvania. — Jacob Ambrozich, namestnik Frank Augustin.
2. Cleveland in okolica. — Louis Zorko.
4. Illinois in Wisconsin. — Leonard Alpner.
5. Vzhodni Ohio in zap. Va. — John Vitez, namestnik Louis Pavlinich.

Društva Prosvetne matice

1. SNPJ, Chicago, Ill. — Frank Alesh.
5. SNPJ, Cleveland, O. — Erazem Gorshe, namestnik Louis Kocjan.
49. SNPJ, Girard, O. — Frank Režek.
53. SNPJ, Cleveland, O. — Ivan Jontez.
81. SNPJ, Red Lodge, Mont. Chas. Pogorelec, zastopnik.
87. SNPJ, Herminie, Pa. — Anton Zornik.
88. SNPJ, Moon Run, Pa. — Jennie Jerala.
102. SNPJ, Chicago, Ill. — Angela Zaitz.
124. SNPJ, Detroit, Mich. — Rudolph Potočnik.
147. SNPJ, Cleveland, O. — Anton Jankovitch.
192. SNPJ, Milwaukee, Wis. — Mary Camernik.

206. SNPJ, Gross, Kans. — Anton Shular.
312. SNPJ, Cleveland, O. — Andraž Božič.
434. SNPJ, Arma, Kansas. — Anton Shular.
450. SNPJ, Euclid, O. — Joseph Pavkovič.
477. SNPJ, Cleveland, O. — Frank Hribar.
559. SNPJ, Chicago, Ill. — Fr. Sodnik.
643. SNPJ, Girard, O. — Frank Režek.
725. SNPJ, Latrobe, Pa. — Mary Fradel.
18. SSPZ, Girard, O. — Frank Režek.
48. SSPZ, Arma, Kansas. — Anton Shular.
108. JSKJ, Youngstown, O. — Frank Režek.

Federacije SNPJ, včlanjene in Prosvetni matice

- Vzhodni Ohio in Penna. — Frances Mihevec, Salem, Ohio.
- Westmorelandsk. — Anton Zornik, Herminie in Mary Fradel, Latrobe, Pa.
- Zapadna Pennsylvania. — John Terčelj, Strabane, Pa.
- Severovzhodni Ohio. — Maks Kotnik, Akron, namestnik Martin Klarich, Cuyahoga Falls, Ohio.

Kulturne in druge organizacije

- Dramski klub "Zora", Pueblo, Colo. — Robert Roblek.
- Krožek št. 1 P. S., Cleveland, O. — Theresa Gorjanc.
- Citalnica SDD, Cleveland, O. — Louis Elover.
- Soc. pevski zbor "Zarja", Cleveland, O. — Sophie Pakič.

Poleg delegatov so člani zbora referenti, katerih predmeti so navedeni v objavah sporeda XII. rednega zbora. Ti poročevalci so:

Referenti

- Ivan Molek, Chicago, Ill.
- Frank Cesen, Cleveland, O.
- Joseph Jauch, Cleveland, O.
- Math. Petrovich, Cleveland, O.
- Ant. Jankovitch, Cleveland, O.
- Anton Shular, Arma, Kans.
- Anton Zornik, Herminie, Pa.
- Milan Medvedšek, Cleveland, O.
- John Rak, Johnstown, Pa.
- Mary Durn, Cleveland, O.
- Joseph A. Siskovich, Cleveland, Ohio.
- Fred A. Vider, Chicago, Ill.
- Anton Zaitz, Chicago, Ill.

Dalje so člani zbora odborniki eksekutive JSZ in vseh drugih njenih odsekov kot:

Eksekutiva

- Frank Alesh, Joško Oven, Donald J. Lotrich, Frank S. Tauchar, Frank Zaitz.
- NADZORNI ODESK JSZ Anton Garden in Justin Zajec.

NADZORNI ODBOR SLOV. SEKCIJE JSZ

Rok Božičnik, Vinko Ločniškar, Angela Zaitz.

ODESK PROSVETNE MATICE

Louis Beniger, Joseph Drasler, Mary Oven, Chas. Pogorelec, tajnik.

To so imena članov prihodnjega rednega zbora JSZ in Prosvetne matice, katera so bila sporočena do 8. junija.

CHAS. POGORELEC, tajnik.

"Se vidimo pri Kegli!"

Chicago. — Eden prijatelj Proletarca, ki živi nekaj milj izven Chicaga, je pisal, da ga veseli gromni uspeh slavja 35-letnice Proletarca, ki se je vršilo 3. marca, in sporoča, da ta mesec zadnji nedeljo (dne 30. junija) se vidimo pri Kegli v Willow Springsu, kjer priredi piknik v korist tega lista klub št. 1 JSZ.

Upamo, da jih bo mnogo v tej okolici sledilo njegovemu vzgledu in prišli na to prireditel. Omenili smo že, da bo igral povečan Pucelj orkester in da bomo imeli lokalno radio postajo, s katere se bo razlegalo po prostornem vrtu slovenske petje, godba in oznanila.

Rojak, ki je nam sporočil, da se vidimo 30. junija pri Kegli, je vprašal tudi za vstopnice. Pa mu jih nismo poslali, ker je klub sklenil, da letos ne bo na naš piknik nikake vstopnine. Pač pa dobi eden izmed srečnejših posetnikov pet srebrnih dolarjev (res srebrnih, ne pa "čipsov"). Ampak moral bo biti navzoč, ali navzoča. Kajti srebrnih dolarjev ne pošiljamo po pošti.

Par dni pozneje se prične v Clevelandu XII. zbor JSZ in Prosvetne matice, pa se homo na tem pikniku kaj pomenili tudi o njemu in dajali nasvete onim, ki se zbora udeležijo. Bo torej dovolj vsakovrstne zabave in priložnosti za pomenke.

V slučaju dežja se bo prireditel vršila v SDC. — Odbor.

Smrt rojakinje

Chicago. — Tu je dne 5. junija umrla rojakinja Frances Gernepck, stara 60 let, rojena v Zigmaričah pri Sodratici. Vzrok smrti mrtvoud. V Ameriki je bila 27 let. Zapuščala štiri hčere in sina, sestro v Michiganu in bratrance ter sestrične.

Pokopana je bila na Woodlawn pokopališču.

Svoječasno je bila članica društva Nada SNPJ v Chicagu.

Njenim hčeram in sinu naše sožalje.

SOC. STRANKA IN NJENA BODOČNOST

V tedniku Call z dne 8. junija, ki je glasilo soc. stranke, je priobčena resolucija Antona Gardna, ki jo je predložil konvenciji soc. stranke meseca aprila v Washingtonu. Ker se z njo ni utegnili pečati, je bila odložena z naročilom, da naj jo vzame v protres eksekutiva in se jo objavi v strankinem glasilu.

Garden v nji predlaga, da naj soc. stranka po sedanjih volilni kampanji skliče posvetovalni sestanek delavskih, farmerskih in liberalnih skupin za reorganizacijo, ali bolje, za zgraditev masne delavske-farmarske stranke v Zed. državi. Izvaja, da te naloge unjki voditelji ne bi bili zmogni in se nanje ne moremo zanašati, ker so pod okoliščinami kakršne so, vezani na razne kompromisne akcije in v podpiranje kandidatov starih strank, od katerih pričakuje pomoč v stavkovnih bojih in v zbornicah.

Včasih je socialistična stranka slonela največ na unijah. V cnih dneh je rasla in se širila po vsi deželi. Mnogi izmed njenih voditeljev so bili predsedniki državnih federacij AFL, ali pa vodilni odborniki posameznih unij. Vojna historija od leta 1916 dalje in nato razni drugi vzroki so odbili iz socialističnih vrst mnogo takih, ki so ji bili v največjo oporo.

Vsaekoz od onih let se ukvarjamo z misljo in predlagamo načrte, kako obnoviti nekaj sijajno socialistično gibanje, kakršno je danes prav tako potrebno še bolj kot pa v prošlosti.

PRIREDITVE TEKOM XII. ZBORA JSZ IN PROSVETNE MATICE

V četrtek 4. julija otvoritev zbora v Slovenskem delavskem domu, 15335 Waterloo Rd. Prvi večer ne bo posebne prireditve, ker bodo udeleženci zbora vedel petovanja potrebni počitka, ob enem pa se jim da s tem priročnost obiskati prijatelje in znance.

V petek 5. julija zvečer koncert, v katerem nastopita govška zbora soc. Zarja in Jadran, Anton Eppich v kupletih in več drugih. Spored bo vodil Frank Cesen. Govornik Frank Zaitz.

V soboto 6. julija banket v počast delegatov v Slovenskem delavskem domu. Stolovravnatelj Milan Medvedšek. Vstopnina samo 75c. Postrežba v tej ceni vključena.

Vnedeljo 7. julija slavje 30-letnice kluba št. 27 JSZ na iz-

letniških prostorih federacije SNPJ. Za govornike določeni Ebin Kristan (ako bo navzoč), Math Petrovich in Frank Zaitz. Pevske točke na tem slavju bo predvajala soc. Zarja. Igral bo Jankovičev orkester. Spored bo vodil Louis Zorko.

Pričakovati je, da se tega slavja udeležijo vsi člani zbora tudi iz vnanjih krajev.

Glede stamovanj in drugih podrobnosti je pojasnjeno v tej številki.

Seznam dosedaj prijavljenih članov zbora je objavljen na tej strani.

Za časa zbora oziroma od 2. julija, naj se pisma in brzojave naslavljajo na sledeči naslov: J. S. F. Convention, Slovene Workers Home, 15335 Waterloo Rd., Cleveland, O.

POEZIJA, VOJNA IN LJUBEZEN NA JAPONSKEM

(Nekoč in zdaj.)

V knjigi takozvani "Koj i Ka", katera je bila tiskana leta 712. po Kristu, je ena najstarejših pesmi, katera poje, da se bodo vojaki, gredoči na bojišče, vrgli kakor krokarji na nasprotnika in jih uničili.

Ta slikovita pripodoba spominja tudi na današnjo vojno, kjer se japonski aeroplani, kakor črne ptice-krokarji, pojavljajo na Kitajskem in sipljejo smrt in strahoto na glave prebivalcev Kitajske. In današnji japonski vojaki pojo iste pesmi, kakor so jih prepevali pred 1000 leti.

Vsa japonska kultura, zdi se, je prišla preko Koreje iz Kitajske. Šla je, da Japonce učil lepote, umetnosti, kulture. Šla je, kakor je šel Rim in prinesel Germanom, ne svojo, ampak starejšo kulturo, tako je prinesla svojo kulturo Kitajska na Japonsko. Preko Koreje je prišel na Japonsko konfucijem. Preko Koreje je prišel na Japonsko poznejše budhizem. Mikado Jimmu je bil v pradavnih dobah ideal, v novejših dobah je bil to mikado Yuryaku, ki je vladal od leta 457 do 478 po Kristu. Tudi mikado Yuryaku je bil veliki pesnik. Njegove pesmi so se odevale v alegorično in simbolično obliko — bile so kakor črešnjeve cvet. V teh pesmih se nahajajo, kakor tudi v poznejšem pesništvu japonske literature, posebna nežnost slik. Mnogo pozneje, v XVIII. stoletju, je dal pesnik Motoori Norinaga definicijo japonskega duha. Povedal je to v nekaki službeni obliki takole:

Komu primerja se naj Duh Jamata? 1. Vonju črešnjevega cveta 2. ko vzhaja sonca sijaj, 3. ko zora se zlata obeta ...

Od VII. stoletja po Kristu je bil, kakor se vidi, književni jezik Japoncev, kitajščina. Kitajski jezik je skozi stoletja v japonski literaturi in znanosti igral isto vlogo, kakor jo je igral latinski v Evropi. Z naraščanjem in krepitvijo japonskega narodnostnega značaja, pa je tudi nastajala samostojna japonska lirika.

Klasična perioda njene populnosti je bila v X. stoletju. Teško je s prevodi predstaviti sliko teh poezij in teh pesmi, v katerih odseva ritem sloga in to v taki meri, da se besed skoraj ne čuti. V pesmih ni rime, ali zato je oblika zelo pregnantna. Verzi s sedmerimi in petetimi zlogi se vedno menjavajo. Pogosto se pesem končuje s ponavljanjem zadnjih verzov s sedmimi zlogi. Narodna literatura je izvojevala končno zmago, ko je Mikado Daigo (898-930) ukazal četvoriki najznamenitejših pesnikov svojega dvora, da spisnijo zbirko pesmi "Koj in Su". Ta zbirka ima profinjeno liriko in se v njih izklicno opeva vigred in ljubezen — lepota vsega življenja. Tako se je kitajski vpliv sled narodnostne krepitve in zavednosti Japoncev moral vedno bolj umikati.

Za pismani japonski jezik je bilo ustanovljeno posebno društvo U-Ta. Vršilo se so pesniške tekme, ki so imele svoje paralelo pesnikovanja in prepevanja v Loengrinu.

Ko se je izpačilo kulturno življenje Japoncev, po velikem narodnem vzponu, se je izpačila tudi japonska lirika. Pri pesniškem tekmovalstvu so bile stavljen naloge, ki so bile daleč od pravega pesniškega ustvarjanja. Oblika se je okrnila in prešla v pedantnost. Ni še dolgo tega, kar so bili pri nekem pesniškem tekmovalstvu stavljen te-te zahteve: "Po-hvala ministrstvu v zvezi z Oceanom, molitva za dinastijo v Zeleni hiši" in podobne.

Modernizaciji Japoncev in njihove lirike je kumovala Evropa. Njen vpliv je bil, ki je moderniziral japonsko liriko in Japonce. Z evropskimi stroji, znanostjo in tehniko, je polagoma prodirala na Japonsko tudi evropska umetnost. Prevajala se so francoska, angleška in tudi nemška dela. Ta dela so zopet vzhajala japonske pesnike za novo obliko. Moderni film se danes gleda na Japoncem ravno tako kakor v Beogradu in v Ljubljani. In s tem je tudi izpremenjena lirika ljubezni. Mesto pesmi očarljive nežnosti cvetočih črešenj in lepote sladke vigredi, pojo Japonci danes iste slagerje kakor jih poje Evropa.

In zopet se dogaja tisto vekovečno — luč kulture prihaja z vzhoda, da razsvetli temo na zapadu, a se potem zopet vrača na vzhod vsa izmalčena in karikirana. Tako je bilo z učnjem Nazarenčana, tako je bilo iz davnih dob, kakor pričajo izkopine starodavnega mesta pred 3000 leti pred Kristom, kjer so poznali že latinske črkopis. Ali o tem drugod.

Iz poročil znanosti Ivan Vuk.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

- JUNI: DETROIT, MICH. — Piknik kluba št. 114 JSZ 16. junija pri Lower Straight Lake.
- CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 30. junija na Kogloyem vrtu v Willow Springsu.
- STRABANE, PA. — Piknik konference klubov JSZ in Prosvetne matice za zap. Pensilvanijo v nedeljo 30. junija na Drenikovih prostorih.
- WAUKEGAN, ILL. — Piknik kluba št. 45 JSZ v nedeljo 30. junija na Stanovnikovi farmi.
- JULIJ: CLEVELAND, O. — Slavje 30-letnice kluba št. 27 JSZ in piknik soc. Zarje v nedeljo 7. julija na farmi federacije SNPJ.
- AVGUST: STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 18. avgusta na Drenikovih prostorih.
- OKTOBER: CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 JSZ v nedeljo 20. oktobra v dvorani SNPJ.
- NOVEMBER: WAUKEGAN, ILL. — Konferenca klubov JSZ in društve Prosvetne matice v nedeljo 3. novembra v SND.
- CLEVELAND, O. Na Zahvalni dan v četrtek 21. novembra koncert soc. Zarje v SND, St. Clair Ave.
- CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

Ste prejeli opomin, da je vam naročnina potekla? Ste jo že obnovili?

BARETINC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS: 2:00-4:00; 7:00-8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

HIGHLAND PARK Beer Distributor
STEVE PAVKOVIC, lastnik
Razvažam SVEZE PIVO najboljšje vrste — kakor
SCHMIDT'S — Sparkling Beer
RHEIN-BRAU — The Aristocrat
147 VICTOR AVE.
HIGHLAND PARK, Michigan
Tel. Townsend 8-1778

Palandech's Yugoslav-American Radio Broadcast
every Saturday, 3 to 4 P. M.
Station WHIP, 1480 kilocycles.
(First Station on your dial.)

PODZIGANJE AKCIJ ZA UNICENJE UNIJ IN LJUDSKIH PRAVIC

(Nadaljevanje s 1. strani.)

cialnih zakonov zelo šibka, čeprav ima na svoji strani vse unije in milijone drugih ljudi.

Ce hočejo biti odgovorni činitelji kos svoji težki nalogi, je čas, da se zedinijo za složen nastop na političnem in industrialnem polju. Ako bodo še kaj dolgo odlašali, bo prepozno.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Prejeli smo zapisnik konference JSZ in Prosvetne matice iz zapadne Pensilvanije, dalje zapisnik vzhodnoohijske konference. Prvega je pisal John Koklič, drugega Albina Kravanja. Oba bosta objavljena v prihodnji številki.

Antonu Jankoviču, Andrew Vidrichu in Silviji F. Skedel: Vaše dopise smo prejeli, ko smo imeli to izdajo že napolnjeno. Priobčimo prihodnjic.

"Znamenje časa"

Jugoslovanski Kurir (s sedežem v Chicagu) je poročal: Dne 3. junija je bil v Ljubljani na svečan način otvorjen novi Časnikarski dom. Vseled splošnih razmer je bila svečanost opravljena v intimnem krogu. Udeležili so se je le zastopniki oblasti in časnikarskega združenja.

Ste naročnino obnovili?

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cleveo \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue Chicago, Illinois

Issues Of The Day

Grave new problems effecting every working man and woman in this country, employed or unemployed, organized or unorganized, are deloping at a pace almost too rapid to follow. It is not stretching a point to say that many of labor's gains, won dearly over a long period of years and with sacrifice of many lives, are in very serious danger of being wiped out quickly and thoroughly when a state of war or even serious war emergency develops. For such is the absurd business of war. Not only is youth, the flower of civilization, sacrificed in the slaughter, wholesale, but the entire energies and resources of the countries at war, as well as the entire product of science and invention, is employed for destruction of life and property. The workers of one country are set at the throats of their brothers in other countries whom they have never seen before and against whom they hold no personal grudge, and civil liberties are trampled in the melee.

In nonbelligerent countries, as in the America of today rapidly striding towards war, any group or individual opposing actions of the government will be immediately branded as a "fifth columnist" and dealt with accordingly, more severely in proportion to the speed with which war preparation develops.

That civil liberties and labor's hard-won rights to fair bargaining, to calling strikes, to organizing for its own good, will be seriously curtailed, if not entirely outlawed, goes without saying. War has destroyed the labor movements in every one of the European countries thus far engaged, and it is a foregone conclusion backed by experience of the last war that our country's involvement will produce the same result. Furthermore, as invariably happens, labor and its hard-won rights will continue estranged for a long time even after the war comes to an end.

Civil liberties of the American people are at stake today more than they have ever been in the history of the nation. We know that the reactionaries in this country have already seized the opportunity to destroy civil rights and liberties. The extent to which they will be successful will depend on the war situation in Europe and its effect on our country. Regardless of who the victor may be, if indeed any country can be called a victor in a holocaust of hell and brutal destruction of all it has taken ages to build, we can know from the sacrifice of life on the blood soaked soil of France — that unfortunate the unconquered country racked by war after war throughout the ages — will not allow for anything but a brutal destruction and grinding to dust of the loser. And no matter if the Allies win or lose, world catastrophe will result from this war as it has from every previous war.

Some indication of what we in this country can expect in the period which lies immediately ahead can be gathered from recent actions in Washington. Topping the staggering amounts already expended for national defense, new billions are being voted and will continue forthcoming. Plans are being set up to raise an additional billion dollars in the next year, most of which will come from new taxes on tobacco, gasoline and other such commodities. Latest proposal for raising more money through taxation calls for lowering the amount of earnings on which income tax must be paid, thereby adding thousands of new income tax payers to the rolls. To what extent taxation will be increased depends also upon how far America becomes involved in the war.

America's trade with England and the tremendous amount of foreign investments in allied countries are two dangerous conditions most likely to draw us into the war. Investments are, of course, investments of bankers and the rich, just as they were in 1917. Any additional countries conquered by Germany face complete absorption into her plan for a world empire. Any investments outside countries have in England or France will be Germany's, and that is the stumbling block over which lives of millions of American men might be sacrificed.

These are troubled times in which we live. Times of grave concern to everyone.

The foreign-born who came to this country from Europe seeking happiness and contentment which they could not possibly find living under the cruel feudal system in their native land, are today deeply concerned about that beautiful country, now known as Yugoslavia, in which they lived their young days. Most any day they expect to pick up the paper and read that their homeland has been invaded. The Italian army massed threateningly on one border and fear of the German army swinging into the Balkans in case the war becomes stalemated on the Western front, puts Yugoslavia in a precarious position. Small and unfortunately located at present, despite its natural mountain barriers, Yugoslavia, whose people have been decimated time after time throughout history by the invading Turks and by the Italian army during the last war, may find it necessary once again to defend itself. The picturesque Slovene country may be strewn with corpse and drenched in blood as civilization supposedly marches on. Flame-throwing, bullet-spitting, man-made monsters of steel and iron may invade that beautiful country, laying it to waste and giving the world serious reason to consider the term "civilization" which is used so indiscriminately.

What can we here in America do in the way of helping the homeland? is a question heard and discussed with increasing frequency. If we want to be honest with ourselves (dismiss wishful thinking, and consider the geographical and historical facts involved, with eyes unveiled by prejudice and false chauvinism, our answer will be: very little, besides our moral support.

When Germany decided to once again bid for a place in the sun—the greatest gamble the world has ever seen—the small countries of Europe became its victims. Those located on the German border, as Czechoslovakia, first, and the more distant ones later. What influence Russia will have in the Balkans towards making Germany think twice before spreading the war in that direction, is of course, a factor of importance at present. It may not carry the same weight if Hitler's success continues on the Western Front. At present Hitler may be doing just what Stalin desired and helped him into—bleeding his own

(Continued in last column.)

Loud-speaker and Four-Piece Orchestra Hired For Proletarec's Picnic

CHICAGO. — Ever since radio has supplanted phonographs and pianos in the average American home, most people get to hear but few of the old recordings of beautiful Slovene folk-songs that every Slovene home once knew. Nevertheless we are going to have an opportunity to hear recordings of some of the favorites at Proletarec's Benefit picnic at Kegl's Grove, Sunday, June 30. A loud-speaking system will be installed and the music broadcast to every nook of the spacious picnic grove. In order to get in on this special treat come early, because after 3 p. m. when Pucel's orchestra takes over and dancing begins, recordings will no longer be heard.

Something out of the ordinary at a Proletarec picnic will be the free admission instituted this year for the first time. It is expected that by admitting every one free of charge instead of turning people away who refuse to pay just to enter the grounds to purchase refreshments, we will not seriously decrease our net return, and at the same time a better spirit will be created thereby.

So don't forget, folks, admission is free. Proletarec's picnic is always a lively spirited affair, with a large attendance, and everyone enjoying themselves in a gay friendly atmosphere. This one will be no exception. In fact we expect to draw even more people who are sympathetic to our paper and its purpose than we did last year, when it was believed by some that we set something of a record for attendance.

Kegl's Grove is located along Archer Road and 97th street in Willow Springs, just a short drive into the country. You will find plenty of parking space at the grove. If it should rain, the affair will be held at the Slovene Labor Center, 2301 So. Lawndale Ave.

Detroit Comrades Plan Picnic for June 16th

DETROIT. — Invitation is being made by Branch No. 114 JSF, to all members and friends of the Branch for their picnic Sunday, June 16, at Lower Straights Lake.

All those wishing to forget their worries and cares, banal tasks and the everyday grind, and supplanting them with joviality and comradery, come out to the picnic, along with your friends.

What is so rare as a picnic on a day in June? Why not make the best of it.

Make Lower Straights Lake your destination for Sunday, June 16. You are assured of a good time.

Slovene Artist, Harvey Prushek Dead

Word has been received of the sudden death of the famous Slovene artist, Harvey Prushek, in Cleveland, Ohio, on June 7, from a stroke while at work on a painting.

He died at the age of 52. Known and acclaimed as the most famous Yugoslav artist in America, he was widely popular for his beautiful paintings, many of which adorn the walls of private homes and Slovene "Doms" throughout the entire country.

We have lost one of our most distinguished countrymen.

"Zarja" Outing

CLEVELAND. — Highlight of the outing held by the younger set of Soc. Zarja last month was the "round the fire" discussion of current events, etc. The capacity crowd enjoyed itself thoroughly and had the opportunity to see the increasingly popular SNPJ farm.—Andrew Turkman.

JSF CONVENTION IN CLEVELAND

The committee in charge of arrangements for the JSF convention in Cleveland, July 4-6, has announced that Friday will feature a get-together social; Saturday, a banquet; and the whole affair will be topped off by the picnic, Sunday, at which Branch No. 27 JSF, will celebrate its thirtieth anniversary. More details at a later date.—Andrew Turkman.

Votes Vs. Jobs

Funny! The only city in the United States in which the inhabitants have no votes is Washington, D. C. And yet if the boss of Washington would offer a forty dollar a week job to all who moved to Washington there wouldn't be enough folks left outside of Washington to feed the folks that moved to Washington.—American Guardian.

You're Not Too Late

If you haven't read the 1940-edition of our MAY HERALD yet, copies are still available at 25 cents. This is a publication which should by all means be included on your reading list. Order from Proletarec, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

THE MARCH OF LABOR

MASSACHUSETTS GRANTED SUFFRAGE IN 1820 TO WORKINGMEN.

FIRST SIT-DOWN STRIKE OCCURRED IN PLANT OF GENERAL ELECTRIC CO., SCHENECTADY, N.Y., DEC. 1906

WILLIAM H. SYLVIS 1818-1899
PRESIDENT OF NATIONAL LABOR UNION, FORERUNNER OF THE A.F. OF L. — HE HAD BEEN PRESIDENT OF THE NATL. UNION OF IRON MOLDERS — FOUGHT FOR 8-HOUR DAY, WORKERS SCHOOLS, — HE WAS THE GREATEST LABOR LEADER OF HIS DAY.

A UNION HEAD NEEDS A UNION HAT!

DURING A STRIKE OF ELEVATOR OPERATORS IN NEW YORK, 50 TENANT ASSOCIATIONS WERE FORMED — AND PICKETED THEIR OWN BUILDINGS AS A PROTEST AGAINST THE TUNGS HIRED AS STRIKE-BREAKERS.

Many Die For Nation's Coal

Kennedy Reports 29,400 American Miners Killed At Work In House Committee Hearing

WASHINGTON. — Between 1923 and 1939, over 29,400 men were killed in coal mine accidents, Thomas Kennedy, secretary-treasurer of the United Mine Workers, told a subcommittee of the house committee on mines and mining.

Kennedy appeared on behalf of the pending federal mine inspection bill, already passed by the senate. The bill, introduced by Senator M. M. Neely (D., West Va.), provides for federal inspection of coal mines.

The measure, Kennedy said, is no different in kind and character from federal legislation on education, highways, agriculture, railroads, housing or vocational training yet in those instances "there have never been any accusations from the states that these measures invade state's rights."

In addition to the fatal accidents Kennedy told the committee, there were 438,038 nonfatal accidents from 1930 through 1935 which left hundreds of thousands of men maimed and crippled.

Labor, Liberals Honor Jane Adams' Memory

CHICAGO.—The enduring monument of Jane Addams in Chicago, the Hull House settlement which she founded in the heart of the west side slums, celebrated its 50th anniversary last month. It has outlived its found-

der but not its founder's spirit, which continues to be a beacon light in social service and peace throughout the United States.

The celebration began May 17 as a tribute to the life and service of Miss Adams and the men and women who joined her in an endeavor to be a good neighbor in a community which has grown to have international boundaries, to quote the illustrated program.

As proof of the very human place Hull House has always been, the festivities included not only the customary stuffed shirt speeches but dancing in the streets, a neighborhood fair and a children's circus.

Unions Join Affairs

Three unions, the Amalgamated Clothing Workers CIO, the International Ladies Garment Workers union AFL (reaffiliated) and the Chicago Teachers union AFL, as well as the Social Service Employees union, presented a program entitled Labor Day. Hull House neighbors enacted a living newspaper called Halsted Street —1940.

The commemorative week ended with a concert and tea at the Joseph T. Bowen Country club overlooking the lake shore 40 miles north, which is the Hull House summer camp. The Hull House symphony played.

The far-reaching influence of Hull House has always been east in the legislation and administration.

A Nazi lecturer was telling a German audience about the terrible privations the British are suffering during this war. "Why," he said, "in England they are even rationing coffee!" Whereupon a young member of the audience raised his hand and asked: "Please, mister, what's coffee?"

WHAT IS A POET?

One who appreciates life's beauties and understands its miseries.

IMPORTANCE OF OUR CONVENTION

From the list of delegates thus far elected and published elsewhere on this page, it is apparent that the assembled delegation at the JSF Convention in Cleveland on July 4th to 6th will be widely representative of the various fraternal, cultural, and other organizations established among our people in America.

This convention will serve as a great crystallizer of the variegated shades of opinion prevalent among us on what our Federation's policy should be on numerous troublesome issues of the day, and put into practice that which will seem most likely beneficial to our future development.

Meeting at an hour tragic for the entire civilized world, at an hour when the progressive labor movement in this country is at a very low ebb, divided and weakened, at a time when a great number of American people are thoroughly disgusted with the manner in which capitalism has administered the affairs of the country, and are willing to concede its failure, this Convention will face the important task of rearranging our policies and plans for more effective work in the future. By that it is meant we will have to devise some plan for reviving our inactive branches and establishing new ones. The progressive element among our people which has remained for the most part impassive since our last convention four years ago, must be stirred out of its apathy. Some of the old spirit for building our Federation and spreading circulation of its fine publications is needed sorely.

For these reasons it is extremely important that every organization affiliated with the JSF Educational Bureau has its representative at the Convention. If your organization has not elected a delegate, see to it that this is done at your June meeting.

Delegates to the XII. Regular Convention, J. S. F.

The XII Regular Convention of the Yugoslav Socialist Federation and its Educational Bureau will be held on July 4th to 6th, in the Slovene Workmen's Home, 15335 Waterloo Rd., Cleveland, Ohio.

Following is a list of delegates thus far elected and the organizations they will represent at the Convention. Others will be added.

J. S. F. Branches

- 1, Chicago, Ill. — Philip Godina, Kristina Turpin.
- 5, Conemaugh, Pa. — Andrew Vidrich
Alternate, Frank Podboy.
- 11, Bridgeport, Ohio. — Joseph Snoy
Alternate, John Vitez.
- 21, Arma, Kansas. — Anton Shular.
- 27, Cleveland, Ohio. — Andrew Turkman
Alternate, Josephine Turk.
- 28, Cleveland, O. — Joseph Lever.
- 37, Milwaukee, Wis. — Kristina Podjavorsek.
- 45, Waukegan, Ill. — Jacob Mesec.
- 49, Cleveland, Ohio. — Andrew Bozich
Alternate, Ivan Jontez.
- 114, Detroit, Mich. — Math Urbas
Alternate, Julia Menton.
- 118, Canonsburg, Pa. — John Chesnik.
- 175, Moon Run, Pa. — Jennie Jerala.
- 180, West Allis, Wis. — Mary Musich.
- 228, Purglove, W. Va. — Lawrence Selak
Alternate, Frank Pellan.

District Conference Organizations

- 1, Western Pennsylvania. — Jacob Ambrozich.
- 2, Cleveland and Eastern Ohio. — Louis Zorko.
- 4, Illinois-Wisconsin — Leonard Alper.
- 5, Eastern Ohio and W. Virginia. — John Vitez
Alternate Louis Pavlinich.

Fraternal Affiliates of Educational Bureau

- 1, SNPJ, Chicago, Ill. — Frank Alesh.
  - 5, SNPJ, Cleveland, Ohio. — Erazem Gorshe
Alternate, Louis Kocjan.
  - 49, SNPJ, Girard, Ohio. — Frank Rezek.
  - 53, SNPJ, Cleveland, Ohio. — Ivan Jontez.
  - 81, SNPJ, Red Lodge, Mont. — Chas. Pogorelec.
  - 87, SNPJ, Herminie, Pa. — Anton Zornik.
  - 88, SNPJ, Moon Run, Pa. — Jennie Jerala.
  - 102, SNPJ, Chicago, Ill. — Angelina Zaitz.
  - 121, SNPJ, Detroit, Mich. — Rudolph Potocnik.
  - 147, SNPJ, Cleveland, Ohio. — Anton Jankovich.
  - 192, SNPJ, Milwaukee, Wis. — Mary Camernik.
  - 206, SNPJ, Gross, Kansas. — Anton Shular.
  - 312, SNPJ, Cleveland, O. — Andrew Bozich.
  - 434, SNPJ, Arma, Kansas. — Anton Shular.
  - 450, SNPJ, Euclid, Ohio. — Joseph Pavkovic.
  - 477, SNPJ, Cleveland, Ohio. — Frank Hribar.
  - 559, SNPJ, Chicago, Ill. — Frank Sodnik.
  - 643, SNPJ, Girard, Ohio. — Frank Rezek.
  - 725, SNPJ, Latrobe, Pa. — Mary Fradel.
  - 18, SSPZ, Girard, Ohio. — Frank Rezek.
  - 48, SSPZ, Arma, Kansas. — Anton Shular.
  - 108, JSKJ, Youngstown, Ohio. — Frank Rezek.
- Independent Fraternal Organization, Moon Run, Pa. — Jennie Jerala.

SNPJ Federations Affiliated with Educational Bureau

- Eastern Ohio and Pennsylvania. — Frances Mihevc, Salem, O.
- Westmoreland County, Pa. — Anton Zornik, Herminie Pa., and Mary Fradel, Latrobe, Pa.
- Western Pennsylvania. — John Terchel, Strabane, Pa.
- Northeastern Ohio. — Maks Kotnik, Akron, Ohio
- Alternate, Martin Klarich, Cuyahoga Falls, Ohio.

Cultural and other Organizations

- Dramatic Club "Zora", Pueblo, Colo. — Robert Roblek.
- Circle No. 1, Progressive Slovenes, Cleveland, Ohio. — Theresa Gorjanc.
- Slovene Worker's Home Library, Cleveland, O. — Louis Elovac.
- Socialist Singing Society "Zarja", Cleveland, O. — Sophie Pakiz.

"Common Ground"—a new Quarterly to be Edited By Louis Adamic

Backed by a grant-in-aid from the Carnegie Corporation, a new magazine, to be known as "Common Ground," will appear in the Fall under the editorship of Louis Adamic, from the office of the recently organized Common Council for American Unity, in New York City.

The new periodical's aim, according to Adamic, will be to explore from various angles and through

various literary forms, the complex cultural-racial situation which has developed in the United States around the fact that in the last 100 years about 38 million immigrants have entered this country.

Those who understand the significance of a Carnegie Corporation backing will be watching skeptically for the appearance of the first issue.

Uruguay exported 103 per cent more canned beef to the United States in the first quarter of this year than in the first three months of last year.

country as well as his victims to death and thereby preparing the ground for Russia.

Every one of these conditions, developed to a point even more critical than they are today, will be with us at the time of our JSF Convention next month. This Convention will be faced with the important task of shaping our policy for the future as regards each of these issues. In addition, plans for enlarging our work among Yugoslavs in this country to the point where the present membership of the JSF will be at least doubled and every member made an active member, building our organization and our press throughout the country, will require our most serious consideration.